

DIRVA

THE LITHUANIAN NATIONAL NEWSPAPER
19807 CHEROKEE AVENUE • CLEVELAND, OHIO 44119
VOL. LXXIX OCTOBER - SPALIO 13, 1994 Nr. 40

TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRASTIS

Lietuvos nacionalinė
M. Mažvydo biblioteka

Kaunas. Soboras (Ilgulos bažnyčia) nuo Dailės galerijos laiptų.

I. Polio nuotr.

NEPAISYTI LIETUVOS INTERESŲ NEVALIA!

(LR Seimo nario, LTS frakcijos seniūno dr. Leono
Milčiaus kalba, pasakyta 1994.09.15 Seime, svarstant
Lietuvos-Lenkijos sutarties ratifikavimą)

Tikriausiai, nerasime šiandien Lietuvoje nė vieno politiko, partijos ar organizacijos, kuri neveidmainiškai būdama suinteresuota Nepriklausomos Lietuvos valstybės išlikimu ir stiprėjimu, nenorėtų tvirtų ir gerų sutarčių su kaimyninėmis šalimis, kaip neginčijamo garanto civilizuotiems teisiniams tarpvalstybiniais santykiams, žmonių bendravimui, ekonominiams ryšiams, kultūriniais mainams, abipusiam saugumui. Suprantama, kad už viso to slypi politinė kaina, deja, kuri laikui bėgant kinta, dažniausiai auga ir kartais gali tapti net nepakečiama valstybei. Tad visados, gaunant ar prarandant šią dieną, reikia žvelgti į ateitį ir bandyti prognozuoti rytdienos kainą, suprasti šiandieninio pinigų tikrąją vertę, neapsigauti vienadieniu jo blizgesiu, nepasiduoti pigiam skurdžiausio gėšumui.

Daug žmonėse kalbama apie skubaus darbo, nekantrumo kreivus vaikus. Tai dar kartą kiek galima nešališkai pažiūrėkime, koku tiesumu sukirpta, matuojant Lietuvos ir lietuvių tautos inte-

resų matu, Prezidento pateikta ratifikuoti Lietuvos Respublikos ir Lenkijos Respublikos draugiškų santykių ir gero kaimyninio bendradarbiavimo sutartis.

Pirmiausia atsakykime sau į klausimą, kas geriau: ar kol kas neturėti jokios sutarties, ar turėti blogą sutartį? Nėra gerai nei viena, nei antra. Bet geriau turėti viltį ir siekti geros sutarties, negu turėti blogą ir galvoti, kaip ją pataisyti, nevykdyti ar nutraukti. O tam priežastį, nagrinėjant šią sutartį, yra. Ne veltui sakoma: jei nori, kad tave gerbtų kiti, pirmiausia išmok gerbti save. Lenkijos Respublikos Prezidentui ir Lenkijos užsienio reikalų ministrui to neprikiši. Ne veltui ponas A. Olechowski didžiudamasis kalba: "Sutarties nutarimo pateikimą turėčiau pradėti pabrėždamas, kad į ją nebuvo įtraukta jokia formuluotė, kuri galėtų pažeisti Lenkijos Respublikos vyriausybės atstovaujamą teisinę poziciją dėl Vilniaus teisinio statuso 1920-1939 m. Lenkija išsaugojo savo poziciją sunkiausiu reikalu, vadinamas, neleisti kelti

abejonių dėl Lenkijos antrosios respublikos teritorinės vadovybės legalumo šioms žemėms tarpukario 20-čio laikotarpiu". Atrodo, mes šiandieną turėtume linkelti galvą šiam legalumui. Bet tokių galvų kokio ilgumo turi būti ausys? Ar susimąstome, kur gali padėti ir tikriausia padės ši legalumą lenkai ateityje. Kam mes raginami priartinti? Sutartyje ne tik neužsimenama apie ilgą laiką Lietuvos sostinės Vilniaus ir didelės Lietuvos teritorijos okupaciją, bet sutinkama su lietuvių etninių žemių praradimo įteisinimu.

Taip, šiandieniniu istoriniu momentu daug lietuvių etninių žemių prarasta. Bet kuris politikas ar partija jų atsisada? Nei Seimo Lietuvių tautininkų sąjungos frakcijos nariai, nei Lietuvių tautininkų sąjunga šiandien prarastų lietuvių etninių žemių neatsizada. Kada pagaliau mes išdrįsime sau ir kitiems pasakyti tiesą? Išmokime šiandien garsiai pasakyti nors tiesą. Lietuva neturi nė pėdos Lenkijos etninių žemių. Lietuva niekada nebuvo okupavusi nė pėdos Lenkijos etninių žemių. Tad sutarties preambulėje mes galėtume apgailestauti tik dėl Lenkijos sukeltų konfliktų 1920 m.

(Nukelta į 3 psl.)

ALGIRDAS BRAZAUSKAS KALBĖJO JUNGTINĖSE TAUTOSE

Praėjusį penktadienį Respublikos Prezidento Algirdo Brazausko pasakyta kalba Jungtinių Tautų Generalinėje asamblėjoje Lietuvos spauda bei apžvalgininkai vertina gana palankiai. Dešinioji opozicija jos iš esmės nekommentavo.

Algirdas Brazauskas New Yorke kategoriškai pareiškė, kad Lietuva niekada nesutiks su Rusijos Prezidento Boriso Jelcino prašymu suteikti jai laisvę daryti tvarkos operacijas buvusiose sovietų respublikose. "Lietuva nepitaria ir nepritar, jeigu ir kai kurios kitos valstybės siektų vykdyti taikos palaikymo misijas apibrėžtoje geografinėje erdvėje be konfliktuojančių šalių sutikimo ir be tarptautinio mandato", pasakė jis. Apžvalgininkai atkreipia dėmesį, jog Algirdo Brazausko pareiškimas buvo pirmasis po Boriso Jelcino kalbos. Prieš tai kalbėję 24 valstybių atstovai apie Rusijos vadovo norus net neužsiminė.

Respublikos Prezidentas pasisakė prieš įtakos sferų pasidalinimą tarp didžiųjų valstybių. Šią Lietuvos reakciją iššaukė JAV spaudoje pasirodę pranešimai, kad šios šalies valstybės departamentų aukšti valdininkai rengia įtakos zonų Rytų Europoje projektus, pagal kuriuos Lie-

tuva atiduodama Rusijos priežiūrai. "Klysta tie, kurie mano, kad naujas didžiųjų valstybių įtakos sferų nustatymas suteiktų pasauliui stabilumo. Mes, patyrę įtakos sferų padalinimo pasekmes, galime teigti, kad tai sukeltų naujus konfliktus ir atneštų nelaimės", pasakė jis.

Algirdas Brazauskas sakė, kad, "turėdami galvoje Lietuvos geopolitinę padėtį, ekonominių ryšių galimybes, mes galime ir esame pasiruošę būti tarpininkais tarp Rytų ir Vakarų". Tačiau jis pabrėžė, kad buferinės valstybės perspektyva Lietuvai absoliučiai nepriimtina.

Spaudos konferencijoje Vilniuje, kalbėdamas apie santykius su Rusija, kurie ne kartą buvo paliesti ir jo vizito į JAV metu, Algirdas Brazauskas sakė, kad pagrindinė problema šiuo metu yra karinio tranzito suregulavimas. Šiomis dienomis bus pasirašytas susitarimas kuriuo Rusija turėtų patvirtinti priimančią Lietuvos paruoštas karinių ir pavojingų krovinių vežimo per Lietuvą taisykles. Jos iš esmės išspręstų visus ginčus ir nuogastavimus. Ši mūsų žingsnis, sakė Algirdas Brazauskas, labai palankiai vertina ir užsienio šalių aukštieji pareigūnai, su kuriais jis susitiko New Yorke.

(ELTA)

PREZIDENTO SUSITIKIMAI CHICAGOJE

Penktadienio vakarą Lietuvos prezidentas Algirdas Brazauskas ir jį lydintys asmenys atvyko į Čikagą, praneša Lietuvos ambasada Washingtone. Čia jis apsilankė kompanijoje Motorola, kur susipažino su firma, jos gamyba. Vakarienių metu kalbas pasakė Lietuvos prezidentas A. Brazauskas ir Motorolos prezidentas Gary Tooker.

Kitą dieną pusė dvylikos prezidentas atvyko į Čikagos lituanistinę mokyklą Jaunimo centre, kur padėjo vainiką prie paminklo žuvusiems už Lietuvos laisvę. Lietuvos prezidentas susitiko su mokyklos mokytojais ir moksleiviais, pasakė kalbą.

Po pietų Seklyčioje, prezidentas Brazauskas ir jį lydintys asmenys, Balzeko Lietuvių kultūros muziejaus Gintaro salėje, dalyvavo prezidento Kazio Griniaus palaičių, pagerbimo ceremonijoje. Jie netrukus bus iškilmingai perlaidoti Lietuvoje.

Ceremonijoje dalyvavo visų JAV lietuvių organizacijų atstovai.

Ketvirtą valandą Čikagos Jaunimo centre įvyko prezidento susitikimas su visuomene. Susitikimas buvo labai dalykiškas ir draugiškas. Jame dalyvavo daug Čikagos bei jos apylinkių lietuvių. Ir savo kalboje, ir atsakydamas į klausimus prezidentas daug dėmesio skyrė santykių tarp Lietuvos ir Amerikos lietuvių pagerinimui, plačiai papasakojo apie pilietybės ir nuosavybės atstatymą. Plojimais buvo sutiktas pranešimas, kad JAV piliečiams, vykstantiems į Lietuvą, nebereikės Lietuvos vizų.

Vakare Balzeko Lietuvių Kultūros muziejaus salėje įvyko susitikimas su lietuvių organizacijų vadovybe. Susitikime organizacijų atstovai ir atskiri asmenys parodė deramą pagarbą prezidentui bei supratimą jo vykdomai politikai. Prezidentą sveikino (Nukelta į 3 psl.)

Girdėta iš Vilniaus

• **PRASIDĖJO KETVERIUKĖS, KALTINAMOS ŽURNALISTO NUŽUDYMU, TEISMAS.** Aukščiausiasis Teismas pradėjo nagrinėti bylą dėl "Respublikos" dienraščio redaktoriaus pavaduotojo ir vieno iš leidėjų Vito Lingio nužudymo. Jis buvo nušautas pėmai spalio 12 dieną prie savo namų.

Kaltinimai pateikti vadinamosios "Vilniaus brigados" vadovams ir nariams Igoriui Achremovui (gimęs 1965 m. rusas, Lietuvos pilietis, anksčiau teistas), Borisui Babičenkai (1968 m., rusas, Lietuvos pilietis, teistas), Borisui Dekanidzei (1962 m., žydas, be pilietybės) ir Viačeslavui Slavickiui (1967 m. rusas, Lietuvos pilietis, teistas). Jie kaltinami turto prievartavimu, ruošimusi ir pasikėsiniu įvykdyti žmogžudystę, nusikaltamos gaujos organizavimu ir vadovavimu jai, neteisėtu šaunamojo ginklo laikymu ir tyčiniu nužudymu sunkinančiomis aplinkybėmis. Visiems keturiems teisiams už inkriminuojamus nusikaltimus gali būti pritaikyta mirties bausmė.

Teismo posėdžiai vyksta Aukščiausiojo Teismo rūmuose. Dėl riboto vietų skaičiaus į juos įleidžiami tik teisiųjų giminės bei žurnalistai. Pastarųjų akredituota apie 50, tarp jų – agentūrų Associated Press, Reuter, Amerikos CNN ir Vokietijos ARD-1 bei Rusijos "Ostankino" telekompanijų, "Newsweek" žurnalo bei kelių Rusijos dienraščių atstovai.

Pirmą kartą Aukščiausiajame Teisme bylą nagrinėja ne vienas teisėjas ir du tarėjai, kaip būdavo iki šiol, o trys Aukščiausiojo Teismo nariai – Vytautas Greičius, Vladimiras Nikitinas ir Algis Sirvydis.

Valstybinį kaltinimą pateikė Lietuvos Respublikos Generalinis prokuroras Artūras Paulauskas.

Borisą Dekanidzę gina trys advokatai, kitus – po vieną.

Teisiamieji susodinti po du į atskirus narvus. Taip padaryta norint atskirti tardymo metu daugiausiai parodymų davusį Igorį Achremovą nuo žmogžudystės organizavimu kaltinamo Boriso Dekanidzės.

Borisas Dekanidzė nesutiko su teismo sudėtimi. Jis sakė, kad teismo pirmininkas Vytautas Greičius yra suinteresuotas asmuo, nes jį savo publikacijose "Respublikos" dienraštis pavadino principingu. Teismas jo argumentus pripažino nepagrįstais. Atmestos ir Boriso Dekanidzės pretenzijos dėl techninių klaidų įrašant baudžiamojo kodekso straipsnius (jos vėliau buvo ištaisytos).

Perskaičius kaltinamąją išvadą, pirmasis parodymus teismui davė Igoris Achremovas. Jis pripažino trims pistoleto šūviais nužudęs Vitą Lingį. Igoris Achremovas patvirtino savo išankstinius parodymus, kad užduotį nužudyti Vitą Lingį jis gavęs iš Boriso Dekanidzės.

Manoma, kad teismo procesas užtruks mažiausiai mėnesį.

• **SUDĖTINGAS ADOLFO ŠLEŽEVIČIAUS VIZITAS IZRAELYJE.** Nuo praėjusio šeštadienio iki šio trečiadienio truko Ministro pirmininko Adolfo Šleževičiaus vizitas į Izraelį. Kartu su juo buvo išvykę teisingumo ministras Jonas Prapiestis ir Užsienio reikalų ministerijos sekretorius Albinas Januška.

Susitikimai su verslininkais, pranešė Vyriausybės atstovas spaudai Vilius Kavaliauskas, buvo labai dalykiški ir vaisingi. Ekonominio ir politinio bendradarbiavimo su Lietuva naudą abiem šalims pripažino ir Izraelio Prezidentas Ezer Weizman, daugiau kaip valandą paskyręs pokalbiui su Lietuvos delegacija. Izraelio ministras pirmininkas Ichakas Rabinas ir Adolfas Šleževičius susitarė dėl ekonominių ryšių plėtojimo, Izraelio Kneseto pirmininkas Šolomas Weisas pageidavo, kad būtų plečiami tarparlamentiniai ryšiai.

Tačiau kai kuriuose susitikimuose buvo kategoriškai reikalaujama, kad Lietuvos valdžia oficialiai atsiprašytų žydų tautos ir pripažintų "labai didelės lietuvių dalies, taip pat ir inteligencijos kaltę nusikaltimuose žydams karo metais". Jų nuomone, žydų genocidas buvo ne nacių politika, o didelės lietuvių dalies iniciatyva.

Ministras pirmininkas kategoriškai atmetė tokius kaltinimus ir pabrėžė, kad Lietuvos vyriausybė nepripažįsta ir nepripažins kolektyvinės atsakomybės už karo nusikaltimus. Jis priminė, kad daug lietuvių karo metais gelbėjo žydus, ir memoriale "Yad Vashem" už šį žygdarbį pagerbti net 224 lietuviai.

Adolfas Šleževičius sakė, kad Lietuvoje kuriamas įstatymas gražinti žydams turtą, kurį konfiskavo nacių ir sovietų režimai. Tai yra ir Lietuvos noras atitaisyti blogį, kurį padarė kai kurių lietuvių bendradarbiavimas su 1941 – 1945 metais Lietuvą okupavusiais naciais, pabrėžė jis.

• **DIDŽIOSIOS BRITANIJOS GYNYBOS MINISTRAS PRITARIA LIETUVOS SIEKIMUI TAPTI PILNATEISE EUROPOS BENDRIJOS NARE.** Spalio 5 dieną Respublikoje pirmą kartą su oficialiu vizitu lankėsi Didžiosios Britanijos gynybos ministras Malkolmas Rifkindas (Malcolm Rifkind). Su Lietuvos Krašto apsaugos ministru jis pasirašė bendradarbiavimo memorandumą.

Memorandume numatyta bendradarbiauti pagal Partnerystės vardan taikos programą, mokyti Lietuvos karininkus ir puskarininkus anglų kalbos, keistis karo mokyklų ir akademijų personalu bei studentais, keistis nuomonėmis saugumo koncepcijų klausimais.

Pagerbė konsulą

Rugsėjo 19 Japonijoje lankėsi 35 žmonių Izraelio delegacija, atvykusi pagerbti pasaulyje mažai žinomą japoną diplomata Chiune Sugiharą. Patys japonai jo gimtajame mieste mažai žinojo apie jo praeitį, tik 1991 m. Japonijos premjeras pagyrė jo veiklą II Pasaulinio karo pradžioje, kai jis buvo Japonijos konsulas nepriklausomoje ir neutralioje Lietuvoje. Japonų televizija 1992 m. pagamino dokumentinį filmą apie Sugiharo gyvenimą, nors 1947 m. japonų vyriausybė išmetė jį iš diplomatinės tarnybos ir jis baigė gyvenimą kaip keliaujantis elektros lempučių pardavėjas.

Iš visur apie viską

Rašo Algirdas Pužauskas

mą kaip keliaujantis elektros lempučių pardavėjas.

Sugihara, būdamas konsulu Lietuvoje, Hitleriui pradėjus karo veiksmus Lenkijoje, suteikė tūkstančiams iš Lenkijos į Lietuvą subėgusių žydų tranzito vizas. Daug pabėgėlių laimingai išvengė nacių okupacijos ir per Japoniją pasiekė laisvąjį pasaulį. Neturėdamas pakankamai tarnautojų, konsulas Sugihara, sakoma, buvo apgultas vizų prašytojų ir be poilsio pasirašinėjo ir antspaudavo do-

kumentus. Kai japonų vyriausybė, tuometinė nacių Vokietijos bičiulė, įsakė konsului grįžti namo, jis vizas pasirašinėjo dar per traukinio vagono langą, tuo išgelbėdamas nuo nacių bėgančius žydus. Netoli Jeruzalės žydai turi vadinamą "Teisiųjų girią", kur yra pasodintas medelis ir konsulo Sugiharos atminimui. Konsulas mirė 1986 m.

Ukraina miega

Spalio 6 d. Ukraina turėjo pasirašyti sutartį su Tarptautiniu Valiutos fondu dėl ekonominių reformų įgyvendinimo. Iki šiol Ukrainos komunistinis parlamentas ir vyriausybės premjeras Vitalij Masol vengė laisvosios rinkos įvedimo ir laikėsi savo įprasto centrinio planavimo metodo. Komunistų dominuojamo parlamento pirmininkas Moroz pasakė, kad žemės privatizavimas yra nusikaltimas, o Tarptautinio Valiutos fondo siūlymai sustabdyti subsidijas pramonės įmonėms ir varžymai paverstų ukrainiečius elgetomis. Komentatoriai tvirtina, kad Ukraina jau dabar yra elgetų pozicijoje. Liepos mėnesį parlamentas 180 balsų prieš 62 sustabdė visą privatizavimą. Infliacija pavertė Ukrainos valiutą, karbovanecą, visiškai beverčiu, kainos, nors valdžios kontroliuojamos, auga, skolos Rusijai už naftą ir dujas didėja po vieną bilijoną dolerių kas trys mėnesiai, biudžeto deficitas vis auga.

Ukrainos prezidentas Leonid Kučma lapkričio mėn. lankysis Washingtone. Iki to laiko turės paaiškėti ar jo vyriausybė imsis Pasaulinio Banko ir Tarptautinio Valiutos fondo rekomenduojamų reformų, kurios parodė laisvosios rinkos laimėjimus Lenkijoje, Čekijoje ir Vengrijoje ar ji toliau stabdys pažangą su savo centrinio planavimo atgyventomis ir su atominės "galybės" ambicijomis, atsisakydama ratifikuoti tarptautinę atominų ginklų neplatinto sutartį.

Ukrainai išeiti iš dabartinių ekonominių sunkumų reikėtų paskolų ir kreditų apie 3.5 bilijonų dolerių. Ar ji tokią sumą gaus, priklausys nuo dabartinės jos vyriausybės elgesio.

Švedijos rinkimai

Rugsėjo 18 d. Švedijoje įvykę parlamento rinkimai sugrąžino į valdžią socialdemokratų partiją. Ministru pirmininku vėl tapo partijos vadas Ingvar Carlsson, vadovaves vyriausybei 1986-1991 (Nukelta į 9 psl.)

Susitikime su Algirdu Brazausku ministras pabrėžė, kad Vakaruose teigiamai įvertinta tai, jog Lietuva viena pirmųjų pareiškė norą įsijungti į Partnerystės vardan taikos programą. Bendradarbiavimas su Vakarų Europos saugumo struktūromis, kitomis organizacijomis, Malkolmo nuomone, turėtų paspartinti ir Lietuvos žingsnius į Europos Sąjungą. Vakaruose neabejojama, kad Lietuvai turi tapti pilnateise vieningos Europos šeimos nare, pasakė jis.

Algirdas Brazauskas dar kartą patvirtino Lietuvos nora bendradarbiauti su visomis NATO struktūromis bei jos siekį ilgainiui tapti Šiaurės Atlanto aljanso nare. Jis sakė, kad Lietuvai nepriimtinas pasidalinimas į blokus ir įtakos sferas. Mes vieni pirmųjų negatyviai reagavome į Rusijos ketinimą tapti tvarkadare buvusiose sovietų respublikose, kalbėjo Algirdas Brazauskas, ir norime, kad apie tai ryžtingai pasisakytų ir didžiosios valstybės.

Malkolmas Rifkindas sutiko su Prezidento mintimis. Jis sakė, jog negalima leisti, kad vėl atsirastų geležinė uždanga tarp Vakarų ir buvusios SSRS sienų. NATO nesiruošia skirtingai traktuoti Vakarų ir Rytų Europos valstybių. Jo nuomone, neteisinga būtų išskirti vieną ar kitą šalį, suteikiant jai ypatingą statusą. Juk ir Partnerystės vardan taikos programa numato bendradarbiavimo lygiateisiškumą, pabrėžė jis.

Ministras atkreipė Prezidento dėmesį į tai, kad Kaliningrado srities problemą siūloma svarstyti Europos saugumo ir stabilumo pakto rėmuose. Tai irgi būtų tam tikra parama Lietuvai jos santykiuose su Rusija.

• **PASKELBTAS TEISMO SPRENDIMAS LITŲ SPAUSDINIMO BYLOJE.** Aukščiausiasis Teismas pripažino nekalto dėl nekokybiškai išspausdintų litų buvusį Lietuvos banko valdytoją Vilių Baldišių. Jis buvo kaltinamas tuo, kad nekontroliavo sutarčių su JAV kompanija "United States Banknote Corporation", kuri 1990 - 1991 metais spausdino Lietuvos litus. Dėl to į apyvartą pateko apie 24 milijonus nekokybiškų litų. Lietuvai padaryta 2,7 milijono JAV dolerių žala.

Vilius Baldišis, patarėjams ir ekspertams pasiūlius, sutiko, kad apsauginiai siūlėliai banknotuose būtų pakeisti mažiau reikšmingais požymiais. Tai palengvino galimybę jos padirbinėti. Per pusantrų metų iš apyvartos išimta beveik ketvirtadalis kai kurios vertės banknotų.

Teismas nustatė, kad Banko valdybos pirmininkas nežinojo pinigų gamybos technologinių reikalavimų, tai buvo jo patarėjų ir ekspertų kompetencija.

Buvęs Lietuvos Banko vyriausiasis ekspertas Rimantas Purtilis nuteistas dviem metams laisvės atėmimo, tačiau bausmės vykdymas atidėtas tokiam pat laikui. Iš jo taip pat priteista 100 tūkstančių litų valstybei padarytai žalai atlyginti.

• **LIETUVA IR BALTARUSIJA TURTO DALYBĄ PRADĖJO, BET YRA DAR NEMAŽAI GINČIJAMŲ KLAUSIMŲ.** Lietuva perdavė Baltarusijai 63 kilometrų ilgio geležinkelio liniją, kurį nuo pokario metų ėjo Baltarusijos teritorija, tačiau priklausė Lietuvos geležinkeliams. Ji yra geležinkelio trasos Vitebskas – Vilnius – Gardinas dalis. Lietuvos geležinkeliai atgavo iš Baltarusijos 8 kilometrų ruožą.

Baltarusijai taip perduotos jos teritorijoje esančios Lyntupų bei Porečjės stotys. Kol kas neišspręsta Adutiškio geležinkelio stoties bei dviejų kilometrų prie jos esančio geležinkelio priklausomybė. Adutiškio miestelis visą laiką buvo Lietuvos priklausomybėje, tačiau į stoties pastatą pretenduoja Baltarusija.

Manoma, kad ši problema bus išspręsta Baltarusijos ir Lietuvos premjerų susitikime, kuris turėtų įvykti Minske šį savaitgalį.

Artimiausiu metu, tikriausiai, kitą savaitę, žada susitikti Prezidentai Algirdas Brazauskas ir Aleksandras Lukašenka.

Aukščiausio lygio susitikimuose ketinama aptarti Lietuvos ir Baltarusijos tarpvalstybinių santykių sutarties projektą.

(B.B.) ELTA

TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

DIRVA TEL. (216) 531-8150
FAX. 216 531-8428

P.O. BOX 19191 CLEVELAND, OHIO 44119 - 0191
19807 CHEROKEE AVENUE • CLEVELAND, OHIO • 44119

THE LITHUANIAN NATIONAL NEWSPAPER
EDITOR: DR. ANICETAS BUNDONIS

DIRVA (USPS 157580)

Postmaster: Send address changes to DIRVA
19807 Cherokee Ave. Cleveland, OH. 44119-1091.

Second-class postage paid at Cleveland, Ohio and additional mailing offices. • Published Weekly by American Lithuanian Press & Radio Assn. VILTIS, INC. • Subscription per year \$30.00 • Single copy 65 cents. Air mail overseas \$100.00 yr.

Prenumerata metams \$30.00, pusel metų \$17.00 • Oro paštu į užsienį metams \$100.00 pusel metų \$55.00 • Atskiro numerio kaina 65 centai • Straipsniai pasirašyti pavardėmis, inicialais ar slapyvardžiu nebūtinai išreiškia redakcijos nuomonę. • Nespausdinti straipsniai grąžinami tik autoriams prašant - Už skelbimų turinį ir kalbą redakcija neatsako.

NEPADĖKIME Į UŽMIRŠTŲ KLAUSIMŲ BYLĄ

Juozas Žygas

Ateina spalio 9-toji, praeityje, iki Lenkijos ultimatumo Lietuvai, kada vidudienyje sirenų staigimu ir varpų skambinimu, buvo paskelbiama tylos minutė. Tuomet, bent simboliškai, buvo prisimenama ta žala padaryta Lietuvai. Dabar ta žala, tik dalinai tėra atitaisyta. O jau rašoma ir kalbama, apie "Draugiškus santykius". Sekant dabartinį gyvenimą Lietuvoje, susidaro įspūdis, kad valdančiųjų sluoksnių žmonėms, trūksta lietuviškos galvosenos. Lietuviškai kalbantieji, dar nereikia, kad jie yra ir lietuviškai galvojanantieji.

Baigiantis Pirmajam pasauliniam karui, atstatant Lietuvos valstybingumą, buvo paskelbta apie atsižadėjimą teisių į Didžiosios Lietuvos Kunigaikštijos buvusią teritoriją. Buvo apsiribojama tik trejomis, vadinamomis "lietuviškomis" gubernijomis. 1920 m. Maskvos sutartimi ir tas plotas buvo gerokai apkarpytas. Šia sutartimi nustatyta Lietuvos - Rusijos siena žymia dalimi atitiko etnografinės Lietuvos ribas ir apėmė teritoriją 80,000 kv. kilometrų su 4 mil. gyventojų, neskaitant čia M. Lietuvos (L.E. t. XV psl. 345). Į priskirtą Lietuvai teritoriją be Kauno dar įėjo Vilniaus ir Suvalkų gubernijos, jau gerokai apkarpytos.

Bet tuomet didesnių plotų nebuvo galima tikėtis, kadangi būtų buvę per daug mažumų. Be to, Lietuva savų administratorių tik saujele teturėjo. Tokiu būdu už Lietuvos ribų liko Naugardukas, kuris daugelio istorikų buvo laikomas Mindaugo vainikavimo vieta. Taip pat yra istorikų, kurie spėja, kad istorijos šaltiniuose minimoji Voruta, galėjo būti Naugardukas. Nors dabartiniai Vilniaus katedros požemių kasinėjimai, leidžia daryti išvadą, kad jis galėjo būti vainikuotas Vilniuje. Taip pat Nesvyžius, kurį net lenkų

kronikininkai, lietuviškuoju Waweliu vadino. Reikėtų atkreipti dėmesį, kad už dabartinės Lietuvos ribų, liko didžioji dalis Lietuvos istorijos. Būtent: Gardinas, Ašmena, Lyda, Alšėnai, Krėva ir jau minėti Naugardukas ir Nesvyžius.

Kaip galima rašyti Lietuvos istoriją ir nepaminti šių vietovių. O jeigu paimsime praėjusio šimtmečio paskutinį dešimtmetį ir šio šimtmečio pradžią, kaip būtų galima, Seinų nepaminti. Tuomet ne Vilnius ir, ne Kaunas buvo lietuviško judėjimo centras, bet Seinai. 1906 m. Seinuose buvo pradėtas leisti "Šaltinis", tiražas 15,000 su "Artojo" ir "Šaltinėlio" priedais. Pagal tuos laikus, tai buvo milžiniškas tiražas. Kasmet Seinuose buvo išleidžiamas "Žiburio" kalendorius. Be to, ligi iškeliant į Vilnių spaustuve (1915), artėjant frontui, buvo išleista keletas šimtų knygų knygelių. Seinuose taip pat aktyviai veikė pavasarininkų ir ateitininkų organizacijos.

Reikėtų paminėti ir lietuvių politinę veiklą. "1919.VII.2 (per Aplankymo atlaides) Seinuose įvyko didžiulė lietuvių patriotinė demonstracija - eitynės, kuriose dalyvavo per 10,000 miesto ir apylinkių lietuvių, pareikšdami protestą dėl Lenkijos pretenzijų į šį kraštą (L.E. t. XXVII psl. 183). Skaitant Lietuvos spaudą ir sekant vadinamą "politikų" pasisakymus, atrodo, kad "habilituoti" istorikai, apie šią lietuvišką veiklą nėra net girdėję. Tokią prielaidą galime daryti, kadangi šis kraštas yra paliktas visuotinėje užmirštyje. Nei Lenkijos, nei Lietuvos valdžia Seinų-Punsko lietuvių kultūros namams pinigų neturi, tačiau pinigai atsirado, dar vienai lenkiškai gimnazijai Vilniuje įsteigti. Lietuvos valdžiai, tik apie "draugystę" kalbant, mes neturime leisti šiam klausimui į užmirštį nueiti.

NEPAISYTI LIETUVOS INTERESŲ NEVALIA!

(Atkelta iš 1 psl.)

Jeigu pačioje sutarties pradžioje kaip rūmų pamatuose dedamos istorinės klastotės, kalkakmeniai, trumpaamžiai bus tie rūmai, ir kaip vėliau bepudruotume sutartį tarptautiniais dokumentais (3 straipsnis), standartiniais diplomatiniais reveransais (4,5, 6 straipsniai), nuoširdumo ir pasitikėjimo nėra. Galima puikuotis prieš Estiją ar Latviją, ne tik prieš jas, bet ir prieš visą Europą 13, 14, 17, 21 straipsniais, didžiutis, kokie mes esame demokratiški, geraširdžiai. Pamišti savo ir lenkų valstybių nevienodas galimybes gyventojų skaičiumi, netgi savo abejingumą ir nerangumą savųjų tautiečių atžvilgiu, džiaugtis paritetu tautinėms mažumoms abiejose šalyse tolygu ruošti lietuviui būti retam svečiui šimtmečiais buvusiose etni-

nėse lietuvių žemėse. Vien šių priežasčių man ir Seimo Lietuvių tautininkų sąjungos frakcijos visiems nariams pakanka apsispręsti ir balsuoti prieš teikiamos sutarties ratifikavimą.

Būtų neteisinga, jeigu mūsų nepritarimas šiai sutarčiai būtų suprastas kaip neigiamas nusistatymas lenkų tautos ir valstybės atžvilgiu, kaip nepritarimas Lietuvos ir Lenkijos bendradarbiavimui dabar ir ateityje. Mes vertiname ir siekiame gerų kaimyninių santykių su Lenkija, kaip ir su kitais savo kaimynais. Mes manome, kad bet kokia trintis ar nesutarimai tarp Lietuvos ir Lenkijos būtų naudingi ir laukiami tik trečiajai šaliai. Todėl viena-reikšmiškai sakome, kad Lietuvių tautininkų sąjunga ir mūsų frakcija yra už gerus santykius ir bendradarbiavi-

mą su Lenkija, bet mes negalime pritarti šiam dokumentui, pabrėžiu, ne bendradarbiavimui, o šiam parengtam dokumentui, tokiai sutarčiai, kuri ignoruoja ir net pažeidžia istorinę tiesą, lietuvių tautos interesus ir tautinę savigarbą. Teisi Lenkijos ekspremjerė H. Suchocka teigė, kad sutartis apsaugo Lenkijos interesus ten, kur tai galima ir naudinga. Deja, to negalime pasakyti Lietuvos atžvilgiu. Sutartis neapsaugo gyvybinių ilgalaikių Lietuvos interesų.

Mes neabejojame, kad ši sutartis mūsų Seime bus ratifikuota, nepaisant tautininkų pasakytos griežtesnės pozicijos. Mes nepritariame daugiau ne dėl to, kas šioje sutartyje parašyta (ten yra daug gerų dalykų), bet daugiau nepritariame dėl to, kas šioje sutartyje nepasakyta. O dėl lietuvių tautos interesų turėjo būti pasakyta.

REIKIA NE TIK APMOKĖTI SĄSKAITAS, BET IR TURĖTI DRĄSOS PATIEMS JAS PATEIKTI

Labai keistai nuskambėjo premjero A.Šleževičiaus pareiškimas, kuriame visos lietuvių tautos vardu atsiprašoma žydų tautos už tai, "kad ne vienas šimtas lietuvių tiesiogiai dalyvavo žydų tautos genocide". Niekas neneigia, kad kiekviena tauta turi išgamų ir žudikų. Ne išimtis ir mes, lietuviai. Juk ir šiandien griaudi sprogimai, lietuviai žudo vieni kitus. Tačiau už vieno, dešimties ar šimto lietuvių - žydų žudikų darbus negali prisiimti atsakomybės visa lietuvių tauta. Izraelis, Vyzentelio centras, žydai mums nuolatos pateikinėja sąskaitas už tų išgamų darbus. O ką daro mūsų valdžia? Ir V.Landsbergio valdymo laikais, ir A.Brazausko periodu mūsų taktika remiasi superbaikštumu. O kur mūsų sąskaitos žydams už jų darbus Lietuvoje - nukreiptus prieš teisėtus šios žemės šeiminkus? Vien tik pasižiūrėkime Lietuviškos tarybinės enciklopedijos pirmo tomo pirmuosius puslapius ir pamatysime, kas buvo tikraisiais raudonojo maro platiniojais Lietuvoje - Faivušas Abramavičius, Girša Abramavičius, Lazaris Abramsonas. Tai vis "revoliucinio judėjimo" dalyviai, aktyvūs Lietuvos komunistų partijos veikėjai.

Kas primins Izraelio valdžiai apie vieno iš sovietinio saugumo vadų L.Todeso darbus? Ar Lietuvos valdžia nežino, jog iki šiol laisvas Izraelyje vaikšto SSSR KGB 4 valdybos 2 skyriaus viršininko pavaduotojas Nikolaus Dušanskis? Tas pats, ku-

ris aktyviai dalyvavo sudarant ir realizuojant paskutinio Lietuvos partizanų vado A.Ramanausko-Vanago suėmimo planus, kuris yra atsakingas už daugelio lietuvių mirtį. Ar čia ne tas pats genocidas, tik prieš lietuvių tautą? Šis žmogus 1953 m. buvo pervestas į centrinę KGB aparatą, o 1989 m. išvyko į Izraelį. Ir tokių pavyzdžių galima pateikti šimtus. Tad kodėl mūsų prezidentas, premjeras, Vyriausybė, pagaliau ir opozicijos lyderis V.Landsbergis nereikalauja iš Izraelio vyriausybės, kad ji irgi atsiprašytų už skriaudas, kurias lietuviams padarė žydai? Kodėl iki šiol nesudarytas mūsų tautos žudikų išaiškinimo centras, analogiškas žydų Vyzentelio centrui? Ir tiesiog šokiruoja A.Šleževičiaus pareiškime išsakytas pažadas, jog Lietuvos Vyriausybė prisiima atsakomybę už žydų žudynių dalyvių persekiojimą, vykdys šį dar-

bą nuosekliai, viešai ir sąžiningai. O kodėl mūsų Vyriausybė neprisiima tos pačios atsakomybės už lietuvių masinių žudynių ir trėmimų dalyvių persekiojimą? Juk iki šiol niekas nepadaryta Raimo, Petrašiūno, Červėnės žudynių, Panevėžio gydytojų nužudymo byloje. Ir kada pagaliau Lietuvos Vyriausybė išpareigos atsakyti už Medininkų žudynių, sausio 13-osios aukų kaltininkų persekiojimą.

Ir dar viena. Turbūt ne vienas šimtas Lietuvos gyventojų yra apdovanoti Izraelio medaliu už žydų gelbėjimą. Tad jei už kelių šimtų lietuvių blogus darbus reikalaujama atgailos iš visos lietuvių tautos, tai kodėl už kur kas gausesnį lietuvių skaičiaus gerus darbus žydams Izraelis nedėkoja visai lietuvių tautai?

Egidijus Klumbys

"Kauno diena"

PREZIDENTO SUSITIKIMAI CHICAGOJE

(Atkelta iš 1 psl.)

PLB pirmininkas Bronius Nainys, JAV LB pirmininkė Regina Narušienė, ALT-o pirmininkas Grožvydas Lazauskas, Lietuvos Vyčiai.

Spalio 2 d., sekmadienį, Lietuvių Centre Lemonte įvyko prezidento susitikimas su spaudos atstovais. Prezidentas A. Brazauskas pažymėjo, kad jo vizitas į JAV turėjo tris pagrindinius aspektus: politinį, ekonominį bei susitikimų su tautiečiais. Prezidentas visais atžvilgiais liko patenkintas vizito rezul-

tatais. Prezidentas atsakė į gausius spaudos atstovų klausimus.

Lietuvių Centre Lemonte įvyko dar vienas susitikimas su visuomene. Jo metu prezidentas A. Brazauskas įteikė Vyčio Kryžiaus trečio laipsnio ordinarus žymiesiems politiniams ir visuomenės veikėjams dr. Adolfui Damušui ir Mečislovui Mackevičiui. Už nuopelnus Lietuvos nepriklausomybei Gedimino ketvirtuo laipsnio ordinu apdovanotas žinomas visuomenininkas Liudas Sagys.

KŪRYBINGAS SUMANYMAS: "LANGAI | VAKARUS"

Antanas Dundzila

Kūrybingumas visuomeniniame gyvenime yra didelė Dievo dovana ir visuomenei ir kūrėjui. Čia naudojama žodžio prasme, "kūrybingumas" toli prašoka eilinius pirmininkavimus komisijėms ar valdybėms. Kūrybingumas čia reiškia ką tai naujo, ne šabloniško, naudingo. Pavyzdžiui, 1978 m. Toronte Rimvydo Šilbajorio iškeltas siūlymas steigti lituanistikos katedrą yra tinkamas, tikros kūrybinės minties pavyzdys.

Linas KOJELIS, U.S. Baltic Foundation prezidentas.

Linas Kojelis yra kūrybingas, sumanus visuomeninkas. Washingtonė jis įkūrė U.S. – Baltic Foundation, kuris konkrečiai darbą pradėjo 1991 metų vasarą. Tada dar kvaili sovietų / rusų aparatčikai jo pastangas trukdė ir tuo tik amerikiečiams parodė savo muzikiškus nagus ir bukus ragus. Įsteigęs ir išvystęs lietuvių visuomenės plotmėje sau palyginimo neturėjusia veiklos metodiką, L.

Kojelis su savo vadovaujamu Fondu atidaro vis naujas, Baltijos valstybėms reikšmingas veiklos sritis.

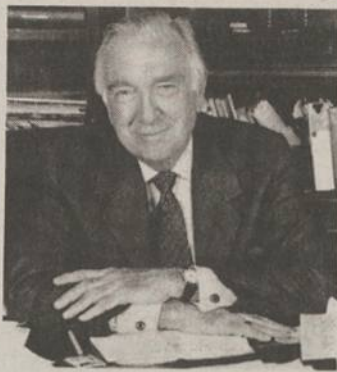
Apie U.S. – Baltic Foundation veiklą jau ne kartą rašyta DIRVOJE. Šiuo metu prieš mus vėl naujas Fondo projektas, neturintis sau lygaus. Apie jį ir šis straipsnis.

Fondas yra susitaręs su žinomo Amerikos televizijos žurnalisto Walter Cronkite firma (Cronkite, Ward & Co.) paruošti tris vienos valandos televizijos programas apie Baltijos šalis – Lietuvą, Latviją ir Estiją. Pabrėžtina, kad programos bus dokumentinės, jos bus platinamos per SCE/TV, Šiaurės Amerikoje trečią savo didumo viešosios televizijos (ne privačių stočių, įterpiančių skelbimus) firmą. W. Cronkite pavardė ir SCE/TV firma garantuoja platų programų rodymą televizijų tinkle, garantuoja ir žiūrovų susidomėjimą. Amerikiečių informavimo srityje, Baltijos valstybių reikalų iškėlime čia gali būti tikras coup d'etat siurprizas. Ką čia "siurprizas": tai neįkainuojamo obuolio įkritimas į mūsų sterblę!

Šis projektas, aišku, siek tiek kainuos – Fondas yra užsiąžavęs sukelti \$250,000. Reikės tas pastangas remti, tačiau prisimintina, kad, daugumoje, L. Kojelis operuoja ne iš lietuvių visuomenės kaulinamais pinigais. Jo dideli darbai yra varomi ameri-

kiečių šaltinių įnašais. Be to, čia ir lietuvių ir latvių ir estų reikalas, nes eis kalba apie visas tris Baltijos valstybes. Tad šiuo straipsniu naujų fondų steigimo neperšame. U.S. – Baltic Fondas suras būdus ir priemones tinkamai šį reikalą išspręsti. Apie tai praneš pats Fondas. Šiuo kartu čia visuomenę informuojame, apie projektą galvojame ir džiaugiamės.

Programų serija susidės iš trijų dalių, provizoriniai

Walter CRONKITE, Amerikos televizijos žymėnas

taip pavadintų: "Reluctant Hosts" (Prieštaraujantys, nepasiduodantys šeiminkai), "The Dark Age Revisited – Soviet Occupation of the Baltic Nations" (Tamsieji amžiai sovietų okupuotose Baltijos kraštuose) ir "Rebirth – Europe's Youngest Democracies Emerge" (Atgimimas – pasirodo Europos jauniausios demokratijos). Programų ruošime talkininkaus Patarėjų taryba, kuri rūpinsis redakcijos turiniu, tikslumu ir faktų autentiškumu.

Tokie yra esminiai šio projekto bruožai – skaitytojų informacijai ir pasidžiaugimui. Tačiau toks sumanymas skatina ir pagalvoti. Todėl čia trumpai sužymėsiu

kelias praskriejusias mintis.

Visų pirma, svarbu būdėti, kad su šiuo projektu neišeitų taip, kaip išėjo su ta nelemta "Kančių ir kovų istorija". Pasimokius, kaip nedaryti – čia turi nebelikti vietos kvailystėms, apgavystėms ar didesnėms klaidoms. Todėl svarbu, kad programose būtų tinkamai užakcentuoti ir parodyti bent šie reiškiniai: kad Lietuva buvo rusų, vokiečių ir po to vėl rusų okupuota; abiejų okupantų ir, bendrai, svetimtaučių kraštui padarytos skriaudos, nusikaltimai; gyventojų genocidas, trėmimai, kolonizacija; persekiojimai iki paskutiniųjų nepriklausomybę atstatant dienų; 1941 m. tautos sukilimas, partizanų vestas karas, blokados, sausio 13 ir t.t. Programos turinį, be abejo, įtaigos jau minėta Patarėjų taryba.

Nėra abejonės, kad Cronkite Ward & Co., į Patarėjų tarybą įstatys savo advokatus bei istorikus, kurie konkrečiai apie lietuvių, latvių ir estų reikalus žinos mažiau, negu mūsų šeštadienių mokyklų vaikai. Jie, spėju, bus gal net tendencingi "Rytų Europos reikalų specialistai" ir t.t. Jų tarpe gali būti suinteresuotų prakšti pabaltiečių kolaboraciją su naciais, iškelti žydų šaudymus, bet tuo pačiu slėpti sovietų vykdytą genocidą bei buvusią tautinių mažumų kolaboracinę akciją prieš okupuotus lietuvius. Darbui su jais reikės iš anksto pasiruošti, ateiti su savo nusištatymu bei norimais užregistruoti duomenimis.

Be abejo, taryboje dalyvaus ir Lietuvos valdžios atstovai. Jie šiais laikais atsako matyti savo pačių tarpe zujančius bolševikinių laikų nusikaltėlius ir padarytus nusikaltimus, tačiau mielai akcentuoja vokiečių okupacijos dėmes. Jais pasitikėti būtų tik papildyta antra "Kančių" istorija. Jais juk šiandien džiaugiasi dabartinė Rusijos valdžia (DRAUGAS, IX-21: "Rusijos pareigūnas patenkintas Lietuvos valdžia")!

Gera apgalvojus, reikės ateiti su savo programos punktais, aiškiai pasakant kad buvo 1941 m. Sukilimas, kad Baltijos kraštams vis dar neatlygintos okupacijos metu padarytos skriaudos bei nuostoliai ir t.t. Šitam darbui reikia dabar ruoštis, nelaukiant, kad kiti – svetimieji ar savi – mums rūpimais klausimais darytų savus išvedžiojimus (pvz., "Klaidų sakralizavimas" lietuvių spaudoje) arba, paprasčiausiai, mus vedžiotų už nosies.

Šį Cronkite šampą, turinti programa bus parengta profesionaliai. Tai reikės, kad bus keliaujama, važinėjama, bus pasiklabinėjimų, autentiškos vaizdinės ir garsinės medžiagos rinkimo, archyvų vartymo. Po to eis redagavimas, medžiagos karpymas, klįjavimas ir visa kita. Esu tikras, kad daug kas bus filmuojama Lietuvoje, Latvijoje ir Estijoje. Sakyčiau, yra būtina ir į Sibirą nuvykti, parodyti Lenos upės žiotis ir ten palaidotų tremtinių kryželius. Svetimuose kraštuose tebegyvenantys sovietinio režimo karininkai bei saugumo organų dalyviai, išdavikai taip pat būtų geri Baltijos tautų liūdno istorijos liūdinkai.

Šis projektas mums atidaro didelę galimybę, bet neša ir didoką riziką. Gerai, kad tokio darbo imasi nuo mūsų centrinių veiksmų nepriklausomas L. Kojelio Fondas, nes čia ne eilinis uždavinys. Mūsų centrinių organizacijų kai kurie vartyti didesni projektai – pvz., niekad neišleistos Lietuvos istorijos ruošimas, nelemtosios "Kančių istorijos" išleidimas, visuomeninė akcija prieš OSI ir kiti panašūs projektai juk nepavyko. Gi savo privačios iniciatyvos dėka Juozas Kapočius išleido dvi daugiatomes enciklopedijas, Bronius Kviklys parašė kapitalinių veikalų serijas, šiandieną veikia visoki šalpos sambūriai, Religinė Šalpa Lietuvoje rėmė ir Amerikoje leido po grindžio "Kroniką" ir t.t.

Linas Kojelis su savo vadovaujamu U.S. – Baltic Foundation šiam projektui tinka. Gerai įvykdytas projektas bus dideliu įnašu mūsų tautos interesams. 1995 m. pavasarį šis darbas eis ar ne pilnu greičiu. (1994-IX-28)

LIETUVIŲ TAUTININKŲ SAJUNGA PAREIŠKIMAS Dėl istorijos klastojimo

I. 1936 m. pagal specialų rinkimų įstatymą buvo išrinktas ketvirtas iš eilės nepriklausomoje Lietuvoje Seimas. Šis Seimas 1938 m. gegužės 12 d. priėmė naują Konstituciją. Sovietų Sąjungai okupavus Lietuvą, 1940 m. liepos 1 d. Ketvirtasis Seimas buvo paleistas.

1990 m. kovo 11 d. buvo atkurtas Lietuvos valstybingumas, remiantis 1938 m. Lietuvos Konstitucijos veikimo pratęsimu.

1992 metais išrinktas Lietuvos Respublikos Seimas buvo pavadintas Ketvirtuoju Seimu, o Seimo nariams įteikti specialūs ženklai su Irašu "IV Seimas".

Manome, kad padaryta apmaudi klaida, kurią būtina ištaisyti. Jeigu nepripažįstamas 1936 m. susirinkęs Ketvirtasis Seimas, 1938 metais priėmęs Lietuvos Konstituciją, tai kaip gali būti pripažįstama pati Konstitucija? Tuomet ir 1990 m. kovo 11 d.

Aukščiausiosios Tarybos nutarimas pratęsti 1938 m. Konstitucijos veikimą būtų laikytinas beprasmiu.

Ar, nepripažįstant Ketvirtąjo Seimo, o tuo pačiu nepripažįstant ir 1938 m. Konstitucijos teisėtumo, nenorima įrodyti, kad ir 1990 m. kovo 11 d. Valstybės atkūrimas buvo neteisėtas?

2.

1917.09.21 Vilniaus konferencijoje buvo išrinkta 20 asmenų Lietuvos Taryba, kuriai buvo pavesta rūpintis Lietuvos valstybės atstatymu.

Lietuvos Taryba 1918.02.16 paskelbė: "Lietuvos Taryba, kaip vienintelė lietuvių tautos atstovybė, remdamosi pripažintąja tautų apsisprendimo teise ir lietuvių Vilniaus konferencijos nutarimu rugsėjo mėn. 18-23 d. 1917 metais, skelbia atstatanti nepriklausomą demokratinius pamatais sutvarkytą Lietuvos valstybę..."

Lietuvos Taryba (nuo 1918 m. liepos 11 d. pasiva-

dinusi Lietuvos Valstybės taryba) 1918 m. lapkričio 2 d. posėdyje priėmė Lietuvos Valstybės Laikinosios Konstitucijos pamatinius dėsnius, o 1919.04.04 – naujus Lietuvos Valstybės Laikinosios Konstitucijos pamatinius dėsnius. Šiame dokumente pasakyta: "Iki Steigiamasis (Kuriamasis) Seimas bus nusprendęs Lietuvos Valstybės valdymo formą ir konstituciją, Lietuvos Valstybės Taryba, reikšdama suvereninę Lietuvos galią (suprema potestas), steigia Valstybės Valdžią šiais Laikinosios Konstitucijos pamatais:

I Bendroji dalis

I. Vyriausius Valstybės Valdžios organus sudaro: a) Valstybės Prezidentas, b) Valstybės Taryba ir c) Ministerių Kabinetas."

Tą pačią dieną, 1919.04.04, pagal šią Laikinąją Konstituciją valstybės Taryba Valstybės Prezidentu išrinko Antaną Smetoną.

1994 m. rugsėjo 22-25 dienomis Lietuvos masinės informacijos priemonės skelbė apie "Pirmąją konstitucinio Lietuvos Respublikos Prezidento krikščionio de-

mokrato Aleksandro Stulginskio 25-ųjų mirties metinių minėjimą". Manome, kad pabrėžiant, jog Aleksandras Stulginskis buvo "Pirmasis konstitucinis Lietuvos Respublikos prezidentas", tuo pačiu abejojama ar neigiama, kad pirmasis Lietuvos Valstybės prezidentas Antanas Smetona Valstybės Tarybos buvo išrinktas teisėtai, laikantis Lietuvos Valstybės Tarybos teise reikšti suvereninę Lietuvos galią, t.y. tuo kvestionuojamas ir Lietuvos Tarybos priimto Nepriklausomybės atstatymo Akto teisėtumas.

Manome, kad masinės informacijos priemonių neat-sakingai išplatintas teiginys, esą Aleksandras Stulginskis buvo pirmasis konstitucinis Lietuvos prezidentas, turėtų būti patikslintas.

3.

Penkis dešimtmečius buvo klastojama, iškreipiama Lietuvos istorija vardan partinių, ideologinių interesų. Kai kuriais atvejais tai daroma ir dabar.

1994 m. rugsėjo 28 d.

Rimantas Smetona
Lietuvių tautininkų
sąjungos pirmininkas

Specialiai iš Washingtono:

DEMJANIUKO BYLA IR JAV AUKŠČIAUSIAS TEISMAS

Antanas Dundzila

Š. m. X – 3 d. JAV Aukščiausias Teismas atsisakė persvarstyti ankstyvesnį Apeiliacinio Teismo sprendimą, kuriame paskelbta, kad JAV Teisingumo departamento Office of Special Investigation (OST) advokatai blogai elgėsi OSI apkaltinto Demjaniuko byloje ir sąmoningai apgaudinėjo (fraudulently deceived) žemesniuosius teismus bei Demjaniuko advokatus.

Kaip žinoma, prieš 17 metų John Demjaniuk buvo JAV įstaigų apkaltintas nacių Treblinkos koncentracijos stovyklos budelio "Jono Žiauriojo" tapatybe. Šį kaltinimą Demjaniukas griežtai neigė, o jo šeima ir ukrainiečių kilmės JAV visuomenė

skaudžiai pergyveno. Kaltinamasis Amerikoje buvo pripažintas kaltu, atimta jo JAV pilietybė ir jis pats deportuotas į Izraelį. Izraelio teismas jį nuteisė mirti. Tačiau Izraelio aukščiausias Teismas peržiūrėjo bylą, susipažino su naujais duomenimis ir žemesniojo teismo sprendimą panaikino. Demjaniukas buvo grąžintas į Ameriką.

JAV-ėms atstovavęs valdžios advokatas savo pareiškime JAV Aukščiausiam Teismui bandė įrodinėti, kad OSI teisininkai darbavosi "geros valios vedami". Bylai reikšmingų faktų slėpimas, ar bent nesidalinimas jais, nereiškė pastangų apgaudinėti ar ką nors suvedžioti...

OSI įstaiga yra pasižymėjusi savo arogancija, dideliais valstybės ištekliais, anksčiau bendradarbiavimu su sovietų KGB ir, bendrai imant, Amerikos juridinio proceso kompromitavimu savo aukų nenaudai. Šiuo metu OSI bendradarbiauja su dabartinėmis Lietuvos valdžios įstaigomis. Lietuviai Amerikoje OSI darbelius pažįsta, dalis jų yra dokumentuoti dvejose adv. P. Žumbakio paruoštosiose knygos (1984 ir 1986).

JAV Aukščiausio Teismo atsisakymas peržiūrėti ankstyvesnį, OSI apkaltinantį, teismo sprendimą reiškia, kad pirmą kartą sprendimas pasilieka nepakeistas. Tai didelis pralaimėjimas teisinei procedūrai piktnaudžiosiai "teisingumo" įstaigai.

SILUVOS ATLAIDAI CHICAGOJE

Tradiciniai Šiluvos atlidai vyko rugsėjo 7–11 dienomis Šv. M. Marijos parapijos bažnyčioje Marquette Parke. Juos pravedė Naumiesčio klebonas kun. Rimantas Gudelis. Penktadienį (rugsėjo 9 d.) vakare tuoj po šių atlaidų

pamaldų iš bažnyčios eiseną pajudėjo prie namo, kuriame gyveno žiauriai prieš metus nužudyta lietuvė, 84 m. amžiaus moteris, Ana Gilvis. Ten buvo pasimelsta už šios moters sielą. Šia eiseną norėta parodyti, kad lietuviai

stengiasi taikiai sugyventi su įvairių rasių bei tautybių kaimynais ir rūpinasi savo apylinkės gyventojų saugumu. Kaip žinoma, mūsų tautietę nužudė juodosios rasės 10 metų amžiaus berniukas.

es

ir nelabai džiuginančių pasisakymų. Juose rašoma, kad "užsieniečiai" savo elgesiu viešbučiuose atkreipę viešbučių administracijos ir tarnautojų dėmesį, pagarbos neužsitarnavę. (Kurį "užsienį" tas jaunimas reprezentavo laiškuose neminima). Jeigu tai būtų tiesa – belieka tik apgailestauti.

PP

NEW YORKE, VASARAI PASITRAUKIANT

Ši vasara newyorkiečius per daug nevargino. Karštų dienų (iki 99 F laipsnių), buvo vos keletas. Lietuviška veikla, vasaros metu, irgi poilsio. Daug žmonių buvo išvykę į Lietuvą. O ypač tuo metu, kada ten vyko Dainų šventė. Vieni ten dainavo (Apreiškimo parapijos bažnytinis choras. Vadovė –

Gintarė Bukauskienė), kiti šoko (New Yorko "Tryptinis", vadovaujamas Jadvygos Matulaitienės), o likusieji buvo žiūrovai ir plojo iki dainų įkainio. Dabar, jie visi, pilni gražiausių išpuodžių, jau yra į namus sugrįžę.

Deja, iš Lietuvos atskrieja laiškėliai, kuriuose apie jaunimėlį iš užsienio, randasi

TAUTA IR TAUTOS ŠVENTĖ

Karolis Milkovaitis

Skaitydami visuotinę istoriją ar keliaudami po pasaulį, mes kone kiekvienoje valstybėje susiduriame su tos tautos praeityje pasižymėjusiu asmeniu, kuris savo nuopelnais yra žymesnis už kitus ir todėl jis žmonių yra daugiau gerbiamas už kitus. To asmens garbei statomi paminklai, jo vardu pavadinamos gatvės ir t.t. Prancūzija turi Napoleoną, Amerika turi Lincolną, o Lietuvių tauta savo meilę ir pagarbą tokiu plačiu mastu išreiškia didžiajam Lietuvos kunigaikščiui Vytautui.

Mūsų ilgoje ir garbingoje praeityje buvo daug kitų iškilių ir garbingų vyrų. Pvz. Karalius Mindaugas, turėdamas karaliaus karūną, padėtimi net buvo vyresnis už Vytautą, bet, nors didžiujamės juo, mes toli gražu jo taip negerbiame, kaip gerbia-

me Vytautą. Taip pat buvo nemažai kitų garbingų kunigaikščių bei karvedžių, pav. Gediminas su sostine ir piliimi Vilniuje, Kęstutis, Vytauto tėvas, ir kiti, ir vėlesniais amžiais visa eilė iškilių ir didžiųjų tautos vyrų ir moterų, kaip pav. vysk. Valančius, 1861 ir 1863 m. sukilimų vadai, Emilija Platerytė, knygnešiai, Jonas Basanavičius ir kiti nepaprastai tautai nusipelnę, bet nė vienas nepaveikė tautos širdį, kaip ją paveikė Vytautas Didysis. Poetai ir rašytojai kūrė ir kuria jo garbei kūrinius, tapytojai tapė ir tapo paveikslus, kurių bene svarbiausias yra Mateikos "Žalgirio mūšis". Vincas Kudirka jo žygių dvasios įkvėptas eilėraštyje, tapusiam mūsų tautos himnu, net ragina: "Iš praeities tavo sūnūs te stiprybę semia". O pradeda giesmę žodžiais:

"Lietuva, Tėvyne mūsų, tu didvyrių žemė".

Neabejotina, kad jis tą giesmę kurdamas turėjo Vytautą Didįjį ir jo garbingus žygius mintyje.

Nuo pat II-sios nepriklausomybės pradžios, t.y. nuo 1918-jų metų, šventėme kai kurias negausias valstybines šventes, kurių bene svarbiausia pradžioje buvo Vasario 16-toji, t.y. Nepriklausomybės atgavimo šventė. Bet 1930 metais, minint Vytauto Didžiojo 500 metų mirties sukaktį, buvo suprastas ir ypatingai aukštai iškeltas Vytauto Didžiojo asmuo. Jis buvo pagerbtas jo paveikslo kelione, dažniausiai nešimu, per visą Lietuvą, kurioje, greta vyriausybės narių, dalyvaudavo minios žmonių; apie jį parašyta daugybė studijų, surengta visokių vaidinimų ir t.t. Kadangi Vytautas turėjo būti karūnuotas Lietuvos karaliumi 1430 m. rugsėjo 8 dieną, tai šiam įvykiui atžymėti, rugsėjo 8-toji buvo paskelbta Tautos švente. Jei Vasario 16-toji turėjo

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖ IR SOROSO TARPTAUTINIS MOKSLO FONDAS PASIRAŠO SUSITARIMĄ

Tarptautinis mokslo fondas (TMF) – JAV labdaros organizacija, kurią įsteigė George Soros, paskyręs 100 milijonų JAV dolerių remti gamtos mokslų fundamentinius tyrimus ir mokslininkus Baltijos šalyse ir buvusios SSRS respublikose.

1993 m. vasarą TMF paskelbė didžiausią pagal apimtį ilgalaikės paramos mokslo tyrimams programą, pagal kurią finansinę paramą galėjo gauti atskiri mokslininkai ar jų grupės, atliekančios reikšmingus matematikos, fizikos, chemijos, biologijos ir kitų gamtos mokslų tyrimus. Finansuojami projektai buvo atrenkami konkurso būdu, atlikus jų tarptautinę mokslinę ekspertizę. Lietuvos mokslininkai konkursui pateikė 136 paraiškas (108 pirmajam etapui ir 28 – antrajam). Kovo 18 d. buvo paskelbti šios programos I-ojo etapo rezultatai ir konkurso laimėtojai Lietuvoje – 27 Lietuvos mokslininkų projektams vykdyti buvo skirta beveik 510 tūkst. JAV dol.

Spalio mėn. pradžioje patvirtinti II-ojo etapo rezultatai. Konkursą laimėjo dar 13 projektų iš Lietuvos, o jų vykdymui suteikiama parama siekia 140 tūkst. JAV dol. Taigi, Lietuvos mokslininkai 1994 m. garbingoje konkursinėje kovoje laimėjo apie 650 tūkst. JAV dol. jų atliekamiems fundamentiniams tyrimams.

TMF įsteigėjas p. George Sorosas, paskelbęs paramos ilgalaikiams mokslo ty-

rimams programą, siekė ne tik paremti efektyviai savo šalyse dirbančius mokslininkus, padėti išlaikyti gamtos mokslų tyrimų aukštą lygį ir mokslinį potencialą, bet ir paskatinti vyriausybes, kitus fondus ir organizacijas įsijungti ir pratęsti paramos fundamentiniams mokslo tyrimams programas. Lietuvos Respublikos Vyriausybė, atsižvelgdama į tai, kad G. Sorosas papildomai skiria 250 tūkst. JAV dol. ilgalaikę dotaciją moksliniams darbams atlikti su sąlyga, kad Lietuva skirs šiam tikslui tiek pat lėšų. 1994 m. gegužės 10 d. nutarimu Nr. 367 iš Vyriausybės rezervo fondo tolesniam atrinktų projektų finansavimui paskyrė 1 mln. litų.

Spalio 10 d. bus pasirašomas Lietuvos Respublikos Vyriausybės ir TMF susitarimas dėl bendro fondo sudarymo ir jo panaudojimo.

TMF skelbiamos programos, konkursai ir kita veikla įgyvendinama, padedant Atviros Lietuvos fondui. Atviros Lietuvos fondas kas mėnesį gauna ir perduoda ne tik Lietuvos, bet ir Latvijos bei Estijos bibliotekoms virš 100 pavadinimų mokslinių žurnalų, kuriuos užprenumeravo TMF, siuntas. Beveik 50 mokslininkų vien šiais metais gavo apie 65 tūkst. JAV dol. TMF paramą dalyvauti tarptautinėse konferencijose.

TMF parama mokslo bibliotekoms ir mokslininkams, vykstantiems į tarptautines konferencijas, bus teikiama ir ateinančiais metais.

simbolizuoti pocarinės Lietuvos prisikėlimą ir jos nepriklausomybės 1918 metais paskelbimą, tai Tautos šventė turėjo priminti senąją Lietuvos valstybę, Kuni-gaikščių Lietuvą, ypatingai iškilusią Vytauto Didžiojo valdymo laikais.

Asmuo, kurį visa tauta išskiria iš visumos ir randa reikalo pagerbti, turi būti ypatingų nuopelnų, ypatingos rūšies žmogus. Vytautas, kilęs iš taurios šeimos – jo motina Birutė, kai kurių istorikų teigimu, buvo gražuolė, bet paprasta vaidilutė, bet kitų šaltinių tvirtinimu ji buvo žemaičių kunigaikščio duktė. O tėvas – didysis Lietuvos kunigaikštis Kęstutis, labai taurus ir teisingas, gerai apsišvietęs ir kilnios dvasios, visuomet išlaikęs duotą žodį valdovas, tai jų sūnus, Vytautas, iš savo tėvų paveldėjo daugumą tų kilnių savybių.

XV-tojo amžiaus pradžioje prancūzų riteris Ghillebert de Lannoy, aplankęs Lietuvą ir viešėjęs pas didįjį kunigaikštį Vytautą, šitaip apie jį

Prancūzijos didikams rašė: "Vytautas, Lietuvos princas, savo šalyje laikosi tokios garbingos tvarkos, kad joks svetimšalis, ten atvykštą ar pravažiuoją, nieko pats nesiperka: jiems valgius teikia kunigaikštis ir juos saugiai vežioja, kur jie tik nori vykti, be jokio užmokesčio. Nėgana to, minėtasis Vytautas yra labai galingas princas, kardu nukariavęs 12 ar 13 šalių, ir turi 10,000 pabalnotų arklių savo asmeniniame pulke."

Tad nereikia stebėtis, kad visa tauta Vytautą taip pamilo, ir jo vardu universitetus, gatves, tiltus, kariuomenės pulkus pavadiname, vaikus krikštijame. Bet jeigu, sakykime, kitatautis susidomėtų ir paklaustų, kuo tas jūsų Vytautas taip pasižymėjo, kad jį taip labai gerbiate, ką mes atsakytume?

Galėtumėm atsakyti, kad Vytauto Didžiojo karinio ir politinio genijaus dėka Lietuva buvo tapusi didžiausia Europos valstybe, kurios to meto sienas viename gale (Nukelta į 6 psl.)

DEŠIMTOJI POEZIJOS PAVASARIO KELIONĖ

(Kompozitoriaus Felikso Bajoro premjera - 6 dainų ciklas mišriam chorui Baisiogaloje)

Taip, Baisiogaloje, mano tėviškės buvusiame mažame dabar labai išaugusiame miestelyje, spalio 7 d. (penktadienio) vakare. Tai Šiaulių mieste įsikūrusio, plačiai pagarsėjusio Polifonijos muzikinio ansamblio koncertas.

Kompozitorius Feliksas Bajoras šiame aštuoniasdešimtųjų metų kurį laiką gyveno New Yorko rajone. Jis iš Liudo ir Aleksandros Sagių, Grandinėlės vadovų, buvo gavęs mano poezijos knygų. Iš tų knygų jis pasirinko 6 eilėraščius ir iš jų sukūrė šešių dainų mišriam chorui ciklą "Paskutinė kelionė".

Tas kūrinys buvo pasiulytas dviem pajėgiems chorams, bet jiems neatsiliepęs taip ir gulėjo stalčiuje. Dabar susidomėjo Šiaulių Polifonija – profesionalų muzikų choras. Ir jis bus atliktas Baisiogaloje spalio 7 d. Į koncertą dar įjungiami Poezijos pavasario renginiams skirti mano patriotiniai eilėraščiai, Jono Linkevičiaus literatūrinis pranešimas ir ilgametės Vilniaus radiojofo no pranešėjos Undinės Nasvytytės eilėraščių skaitymas.

Kodėl Baisiogaloje, o ne kur kitur – didesniame muzikiniame ar kultūriniame centre? Baisiogala, mano paties nustebimu labai išaugusi. Joje jau daugelį metų veikia įsikūręs Lietuvos gyvulininkystės tyrimo centras. Ten dirba geras būrys aukš-

tąjį mokslą baigusią specialistų, pastatyta gerų pastatų, jų tarpe ir puiki auditorija panašioms renginiams. O pagaliau į Baisiogalą nukrypęs ir mano paties sentimentas. Juk čia praėjo mano vaikystės ir jaunystės metų įvairiaspalvė veikla. Čia aš pats daug ko išmokau, įvairios kultūrinės veiklos išmoko ir mano bendraamžiai. Jie man buvo geri, kiek galėjau ir aš jiems buvau geras. Tik gaila, kad įvairūs sunkūs įvykiai mus buvo labai ilgai laikui išskyrę. Tat nors dabar, kada persikėliau namo, atsiranda laiko vėl susitikti, prisiminti jaunystės polėkius ir ką nors gero dar padaryti.

Savo gimtajam kaime, Diauderiuose, kuris nuo Baisiogalos į pietų pusę nutolęs tik per 3 kilometrus, šiemet jau esu buvęs 3 kartus. Ten teradau tik vieną mane dar atsimerantį kaimyną. Jūs suprantat, kiek tokiais atvejais būna malonių prisiminimų ir dar malonesnių pasikalbėjimų.

Poezijos pavasario kelionių į kitas Lietuvos vietas šiemet buvo devynios. O ši, į Baisiogalą, yra dešimtoji. Įspūdžių prisirinko labai įvairių ir įdomių. Jei sveikatos požiūriu antras šių metų puslaikis man bus palankesnis, dar susitiksime Dirvos puslapiuose.

Balys Gaidžiūnas

TAUTA IR TAUTOS ŠVENTĖ

(Atkelta iš 5 psl.)

skalavo Baltijos, kitame – Juodųjų jūrų vandenys. Vytautui pasipriešinus, veržli kryžuočių "Drang nach Osten" galybė ties Žalgiriu buvo sustabdyta ir taip įtikinčiai sutriuškinta, kad jų palikuonys nuo to smūgio neatsigavo net 500 metų, t.y. iki I-jo Pasaulinio karo. Tos Vytauto pergalės įtikinti, kiti į Lietuvą ginkluotą geidulių turėję kaimynai nusiramino ir nesiryzo prieš Lietuvą kardo kelti. Taip Vytautui pasižymėjus ir tarptautinėje arenoje užsirekomendavus, to meto Europos valdovai pripažino lietuvių Vytautą žymiausiu tų laikų valdovu, sudarė sąlygas ir pasiūlė jam karūnuotis Lietuvos karalium. Vytautas sutiko ir nutarė 1430 metų rugsėjo 8 dieną karūną užsidėti ir tapti II-ju Lietuvos karalium. Bet tai labai nepatiko lenkams. Negalėdami Vytauto perkalbėti karūnos nepriimti, jie sumanė jo planus kitaip suardyti. Apstatę pasienį kariuomenės

būriais, jie tykojo imperatoriaus Zigmundo pasiuntiniais siunčiamas Vytautui ir jo žmonai karališkasias karūnas smurtu pagrobti. Zigmundo pasiuntiniams peržengus sieną, lenkai juos užpuolė ir karūnas pagrobė. Esu tikras, kad Krokuva džiūgavo, kaip ir Varšuva džiūgavo Želigoovskiui klastingai Vilnių užgrobęs. Tuo nešvari darbu lenkai ne tik Vytautui pakenkė, bet visą lietuvių tautą užgavo. Karūnavimą reikėjo atidėti kitam kartui – lapkričio 8 dienai. Bet, įvykį labai pergyvendamas, Vytautas susirgo ir trumpai pasirgęs tų metų spalio 27 dieną mirė, turėdamas apie 80 metų amžiaus. Taigi šiemet sueina 564 metai nuo Vytauto Didžiojo mirties.

Nors Vytauto karūna buvo pavogta ir jam neteko jos užsidėti, bet mums – bent man asmeniškai – jis amžinai pasiliks Vytautas Didysis, II-sis Lietuvos karalius.

(Tęsinys kitame Nr.)

"Savotiškas jubiliejus. Pirmąkart į tėvų gimtinę atvažiuau lygiai prieš dešimt metų, taip pat vasarą", - sako Arūnas Čiuberkis.

Tuomet, prieš dešimt metų, nebuvo kitos galimybės ilgčiau pasisvečiuoti Lietuvoje, išvažiuoti už sostinės ribų, tad teko rinktis šešių savaitių lietuvių kalbos kursus Universitete. Įspūdžiai anuomet nebūtinai buvo patys šilčiausi. Kita vertus, A.Čiuberkis teigia tikrai Lietuvoje supratęs savo tėvus. Mat ten, Chicagoje ar New Yorke, lietuvių vaikų auklėjimas skyrėsi nuo kitų Amerikos vaikų. Nuolatinis dvilypumas; Amerikoje - lietuviai, Lietuvoje - amerikoniai. Tačiau tėvų prisiminimų kraštas dažnam atrodęs nerealus, to įvaizdžio nepakeisdavę netgi gausūs skautų suvažiavimai ar kiti panašūs renginiai. Tik vaikštinėdamas Kauno Žaliakalnyje, A.Čiuberkis suvokęs, jog tėvų vieta čia...

Greitai kelionės į Lietuvą pilte pasipylė. Ir beveik visos jos buvo susijusios su dviem Arūno profesijomis. "Gyventi ketinau iš logopedijos, menas turėjo būti greičiau malonumas", - kalba A.Čiuberkis. Kento valstybiniame universitete įgytas logopedijos magistro, Clevelande - bakaluro diplomas. Polinkio į teatrą ir taip pakako, bet, matyt, tokia jau buvusi dalia...

Tapęs daktaru nusprendė mokytis aktorystės. "Priėmė kelios konservatorijos, pasirinkau Ohio, bet jau pačią pirmą dieną supratau, kad jei judėsiu šia kryptimi, anksčiau ar vėliau teks atsisturti New Yorke". Pradėjo nuo paskaitų Herberto Berghofo tarptautinėje studijoje, išsitaime aktorystės fabrike. Vėliau pateko į New Conservatory Theater, kur po truputį ėmė vaidinti, įsidarbino.

Jau penkiolika metų New Yorko gatvėmis vaikštantis lietuvis teigia, jog tame mieste gyventi sunku. Beprotiškas ritmas, karštis, nežmoniški atstumai, transporto sriautai. "Jei tau nereikia New Yorko, vėliau jame negyventi, net nebūti", - sako jis.

Po dešimtojo skrydžio per Atlantą A.Čiuberkis sakosi nustojęs skaičiuoti viešnages tėvų žemėje. Dar per patį pirmąjį vizitą buvo užmegsti kontaktai su kolegomis medikais, teatralais, žmonėmis, su kuriais, neskaičiuojant giminių, Arūnas pirmiausia susitinka ir dabar. Tačiau anuomet niekas daugiau negu pasvajoti apie Jaunimo teatro gastroles New Yorke arba amerikiečius medikus Vilniuje net nedrįso.

ŠILTI ŽODŽIAI LIETUVOS SPAUDOJE APIE TAUTIETĮ IŠ CLEVELANDO

"Lietuvos rytas" š.m. rugpjūčio 24 d. laidoje išspausdino didžiulį ir labai šiltą Audronio Imbraso straipsnį apie clevelandietį, dabar gyvenantį New Yorke, Arūną Čiuberkį. Šio straipsnio santrauką pateikiame Dirvos skaitytojų dėmesiui.

Arūnas Čiuberkis su tėvų žeme atsisveikina neilgam. P.Lileikio nuotr.

Būdavo ir beveik detektyvinių situacijų. Saugumas neleido į Druskininkus ar ligoninę Žvėryne, kur A.Čiuberkis būtų galėjęs pagelbėti mažiesiems. Tai sutardavo kokią gatvę sostinėje, kurioje amerikietį "atsitiktinai" sutikdavo karavanas automobilių, važiuojančių iš ligoninės. Konsultuoti tekdavo privačiame bute.

"Saugumiečiai ne kartą grasino mane tiesiog primušti", - juokiasi tautietis. Faktas - A.Čiuberkio, kaip ir daugelio kitų užsieniečių, vizitai buvo labai nepageidaujami. Gal saugumiečiai ir neklydo, nes išvardyti visas įvairių grupių ar asmenų iniciatyvas, kuriose vienaip ar kitaip dalyvavo ir A.Čiuberkis, ilgai užtruktų.

Pastaruosius porą metų Lietuvos teatro žmonės, anot A.Čiuberkio, jautėsi kaip iš medžio iškritę. Sovietiniais laikais buvo tik dideli nepaslankūs aktorių ansambliai. Kur pradėti jaunam režisieriui? Jei krenti, nebūtina gi kristi nuo Akademinio teatro scenos, iš pradžių galima ir nuo mažesnės. Teatras turi ir gali būti pranašas, pirmas matyti ir suvokti, kas dedasi, reaguoti į visuomenės poreikius. Tačiau, pasak A.Čiuberkio, situacija Lietuvos teatre keičiasi, atsiranda naujų įdomių pavardžių, ieškoma naujų formų, eksperimentuojama, kuriamos naujos struktūros. Šoko būsena baigiasi.

Truputėlį liūdnesnius dalykus jisai išryškina sveikatos apsaugoje. Vaikų iki 2 metų reabilitacijos sferoje Lietuvoje esanti didžiulė duobė. Privačiuose pokalbiuose

A.Čiuberkis sužinojęs kraupų skaičių - apie 60 procentų Lietuvos vaikų gimsta "rizikos kategorijoje". Tai nebūtinai vien tik gimdymo proceso pasekmės, veikia motinos sveikatos, aplinkos faktoriai.

Kitas svečių sukrėtęs reiškinys yra vadinamieji hospitalizuoti vaikai: "Jei anksčiau vakariečiams paklausus apie civilizacijos lygį Lietuvoje atsakydavau, jog tai mažų mažiausiai ne Rumunija, dabar taip teigti nebeturiu teisės". A.Čiuberkis teigia kartu su kolege iš JAV Silvija Krievickaitė rajonų ar mažesnių miestų ligoninėse aptikęs tokių vaikų. Tai po gimdymo ligoninėje palikti kūdikiai. Anot Arūno, šalis, pretenduojanti į Europą, negali toleruoti tokių reiškinių.

Todėl A.Čiuberkis inicijavo 3 metų projektą, kurį finansuoja JAV organizacija Catholic Medical Mission Board, Lietuvos sveikatos apsaugos ministerija, Atviros Lietuvos ir V.Landsbergio fondai, bendrija "Viltis".

"Esu visai patenkintas, galėdamas derinti dvi tokias skirtingas profesijas. Abi leidžia turėti pakankamai lanksčius kontraktus Amerikoje, gausius ir įdomius kontaktus su Lietuva, - sako Arūnas Čiuberkis. - Bendras bruožas - abi susijusios su žmonių bendravimu. Tik jei teatre tobulini normalų balsą, tai logopedija taiso nesveiką balso mechanizmą. Kartais kolegos logopedai stebisi mano metodais, perimtais iš teatro".

"Iki Kalėdų Vilniuje", - baigdamas pokalbį, atsisveikino Arūnas Čiuberkis.

KŪRYBA IR MOKSLAS

LIETUVOS ISTORIJA GERIAU ŽIURĖTI, O NE SKAITYTI...

Lietuvoje sukurtas filmas apie 1944-1953 metų įvykius Lietuvoje. Jis sukurtas, pagrindiniai, išieivijos lėšomis, o jo kūrėjas kinooperatorius (dabar ir režisierius) Aleksandras Digimas. Lietuvos spaudoje jau buvo keletas palankių atsiliepimų apie šį filmą. Tarp kitko, vienas iš filmo variantų yra įgarsintas angliškai.

Spausdiname pokalbį su filmo kūrėju A. Diginu, kuris buvo skelbtas leidinyje "Kalba Vilnius", š.m. rugsėjo mėn.

L. Tapino knygoje "Lietuvos kinematografininkai" parašyta, kad jūs 1966 metais baigėte SVKI operatorinį fakultetą. Kodėl pasirinkote kino operatoriaus specialybę ir kaip tapote kino režisieriumi?

Pirmiausia reikia išsifruoti tą SVKI. Tai – Sąjunginis valstybinis kinematografijos institutas Maskvoje, vienintelė Sovietų Sąjungos kino menininkų kalvė. Lietuvos kino studijoje dirbo beveik visi baigę Maskvos kinematografininkų institutą, išskyrus tuos, kurie sugebėjo įsiteikti tuometinei valdžiai. Taigi, ryškiausias pavyzdys, kaip degradavo mūsų vaizduojamasis menas, kuris buvo blokuotas į užsienį. Bet čia aš nubėgau į lankas. Kino operatoriaus specialybę pasirinkau todėl, kad kino operatorius yra fotospecialistas, išmanęs fotochemiją ir daugybę dalykų, be jo negali funkcionuoti kino studija. O režisieriumi gali būti bet kas, išskyrus tuos, kaip sakė S. Eizenšteinas, kurie įsitikino, kad negali būti kino režisieriais. Štai ir dabar mūsų kino studijos režisieriai įrodė absoliučią impotenciją. Rodos, atėjo laikas, kada žmogus gali daryti ką nori, o tie gerbiamieji sovietų laikais baigę genijai tyli... Prabilkite! Režisieriumi tapau todėl, kad man nepasisekė surasti gerų režisierių. Antra vertus, ma-

ne sudomino Lietuvos praeitis.

Kaip Jums kilo mintis ekranizuoti Lietuvos istoriją?

Matot, esu kalvio ir siuvėjos sūnus ir nesistengiau daryti karjerą blogąja prasme. Aš nepriklausiau ir nepriklausysiu jokiai partijai. Jeigu žmogus stoja į partiją, reiškia, jis nori gauti naudą kitų žmonių sąskaita. Ir vėl aš į lankas... Labai keista, kad "Lietuvos istorijos" serialą sutiko finansuoti Maskva. Tai buvo dar 1968 metais, kai į sąjunginį ekraną nepriėmė mano pirmojo režisuoto filmo "Knygos turi savo likimus". Paradoksas: nepriima filmo, ir vienas Goskino redaktorius man siūlo sandėrį (tiesa, apie "Lietuvos istorijos" ekranizavimą aš jam buvau išplepėjęs). Buvo daug keblumų, kol atsisakiau minėto sandėrio.

Arčiau prie reikalo...

Aš supratau, kad man reikės ekranizuoti ne tą istoriją. Nenoriu vaizduoti kaninio, bet mūsų studijoje buvo toks Juliukas, kuris labai nekenė Lietuvos istorijos. Taigi po 1990-ųjų kovo 11-osios švietimo ministras D. Kuolys palaimino mano 24-ių filmų "Lietuvos istorija" programą. Jis – D. Kuolys – tarpininkavo, kad Lietuvos fondas Chicagoje skirtų pirmiesiems filmams lėšas. Dabar jau sukūrėme pirmąjį filmą (pradėjome nuo 23-io, nes Vytautas Didysis ir kiti

kunigaikščiai nepabėgs, o pokario kovos dar yra gyvos žaizdos mūsų visuomenėje). Taigi širdingai dėkoju amerikiečiams lietuviams ir jų bendruomenės fondo įkūrėjui dr. Antanui Razmai, kuris patikėjo man pinigų filmo gamybai. "Ginkluotas pasipriešinimas 1944-1953" – taip vadinasi filmas. Nemėgstu įmantrių pavadinimų.

Jūs šantažavo...

Du kartus, laukiant autobuso, skirtingos dvi moteriškės man pasakė: "Digimėli, baik žaidimus su ta istorija, kitaip bus blogai". Dar buvo panašių telefono skambučių... Nesuprantu, kuo aš nusikaltau...

Koks gi serialo "Lietuvos istorija" tikslas?

"Gimtoji kalba ir tautinė istorija yra du pagrindiniai tautos žadintojai ir palaikytojai", – pasakė prof. dr. Antanas Maceina. Jeigu anksčiau mes kovėmės su Rytai, kad nenutautėtume, tai dabar daugelis nejaučia, kad didžiausias pavojus Vakaruose. Pamąstykime... Jeigu jaunimas nežinos, kas mes, iš kur

mes, tai jau galas tautai. Didžioji Romos imperija nepaklupdė graikų kultūros ir meno. Pagalvokime ir mes, lietuviai kokią dalį įnešame į pasaulio lingvistikos lobyną. Gerbkime gimtąją kalbą ir tautinę istoriją. Pirmasis filmas įgarsintas ir anglų kalba. Tai tie lietuvačiai, gyvenantys užsienyje, privalėtų suprasti, kodėl Lietuvos kaimas liejo kraują ir už ką. Dvi kasėtos įteikiau ponui dr. Antanui Razmai. Manau, jis – doras lietuvis – parodys tiems, kurie jau nebemoka gimtosios kalbos.

Jūsų užsiamotą projektą tolygus enciklopedijos leidimui.

Taip. Matote, jeigu mes, lietuviai, būtume vieningi, tai tokį darbą įveiktume vienu kirčiu. Vėl sakau pavyzdį: jeigu kiekvienas lietuvis ar lietuvi sutaupytų per metus po vieną cigaretę, to užtektų vieno filmo gamybos išlaidoms padengti. Žinoma, tai grandiozinis sumanymas, bet Lietuvos istoriją geriau žiūrėti, o ne skaityti. Įsivaizduokite, bet kuris istorijos

šiaurę, ar mes į pietus?

Antrasis filmas "Gintarinė Venera" pasakos apie paleolito laikotarpio gyvenvietes Lietuvoje, gintaro kelią... Toliau – "Senovės lietuvių tikyba"... Ar buvo vaidilutės? Kaip reikėtų išaiškinti žodį "Lizdeika"?.. Ką pasakoja deginti ir nedeginti kapai?..

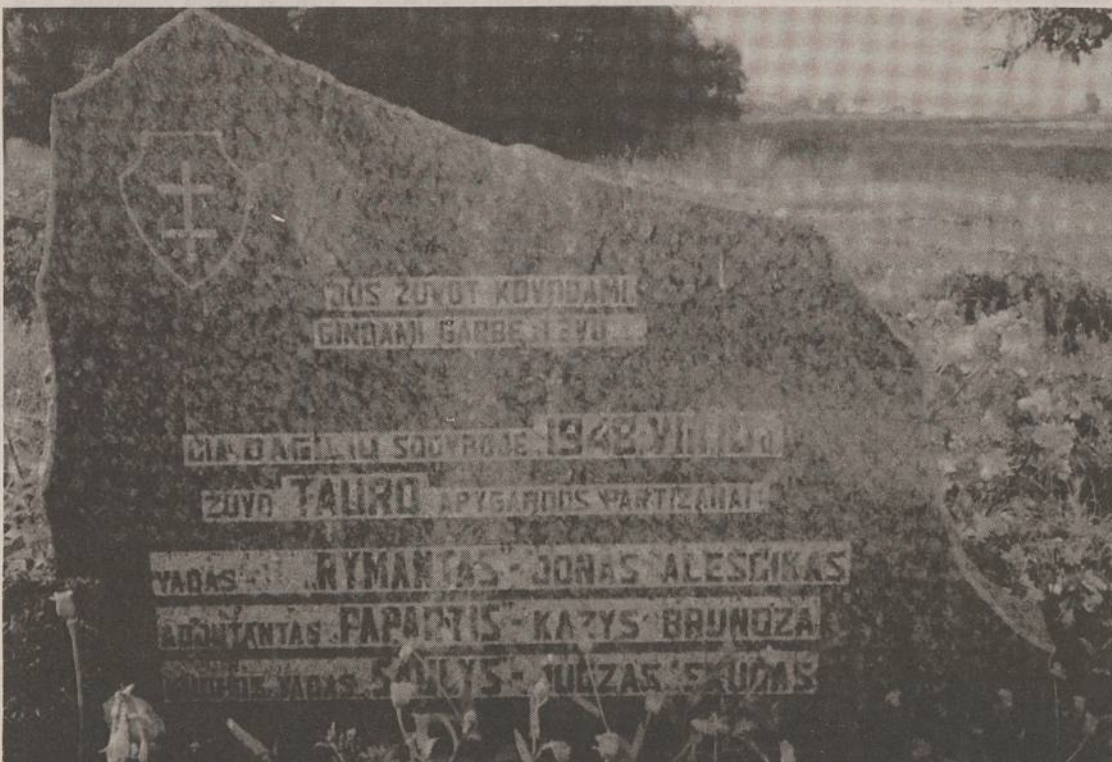
Mes mažai žinome apie "Lietuvą iki Mindaugo". Tai ketvirtasis filmas... Na ir toliau ištisa kunigaikščių galerija, renesansas Lietuvoje, karai ir marai, nepriklausomybės praradimas – visko nesuminėsiu. Apskritai programoje stengsimės kompensuoti tuos istorinius faktus, kurie yra iškraipyti arba nutylėti.

Taigi pradžia gera, o kas toliau? iš kur manote gauti lėšų?

Ministras D. Trinkūnas kategoriškai atsisakė finansuoti. Švietimo ministerija kaip ir pasitraukė iš šito žaidimo... Manau kreiptis į turtingųjų luomą. Juk anksčiau Lietuvos didikams aukojimas menui, kultūrai, mokslui teikė tokį pat pasitenkinimą

Druskininkuose – du ežerėliai "Mergelių akys". Į juos buvo metami partizanų kūnai.
L. Kulbienės nuotr.

Paminklas Garliavos apylinkėje, Dagilų sodyboje partizanų žuvimo vietoje.
L. Kulbienės nuotr.

mokytojas nesurinks tokios medžiagos, kokia bus pateikta vienoje filmo serijoje. Ar gali bet kuris mokyklos mokytojas nuvažiuoti į Žalgirio mūšio vietą ir iš ten papasakoti, kad (kaip aiškino TV laidoje istorikai A. Bumbauskas ir E. Gudavičius) saulė švietė lietuviams į veidus, o Jogaila besimelsdamas delsė pradėti mūšį tik todėl, kad kryžiuočiai iškeptų saulėje.

Tai kiek bus filmų?

Pirmojo filmo pavadinimas "Lietuviai, kas mes? Iš kur mes?". Noriu parodyti legendas, hipotezes, kai kurias paraleles, pavyzdžiui, indų ir lietuvių mitologijos, kalbos, liaudies meno panašumus. Yra tokių įdomių faktų, kad nejučiomis pradėdi galvoti: ar indai atkeliavo į

kaip, sakykim, medžioklė. Istorijoje išliko tik tų pavardės, kurie suprato mecenavimo svarbą. Pavyzdžiui, Sapiegos finansavo A. Vijūko-Kojelavičiaus Lietuvos istorijos išleidimą, įsteigė Vilniaus universitete teisės fakultetą...

Taigi, Gerbiamieji verslininkai, pramonininkai, bankininkai... ryžkitės tapti mecenatais, ir Jums bus garantuota vieta istorijoje. Antra vertus, tai pati rimčiausia reklama. Į kraują mokiniams įkals Jūsų pavardę arba firmos pavadinimą. Gerbiamuosius mecenatus prašome kreiptis į Lietuvos kino studiją, Nemenčinės pl. 4, Vilniuje, tel. 76 34 44, faksas 76 42 54.

Acū už pokalbį.

Kalbėjosi Justinas Mikalauskas

SUDIEV AMERIKA!

Šlepavičius Algirdas M.D.

Kaip akimirka prabėgo 5 savaitės, skirtos stažuotei Cleveland Clinic Foundation, kuri paliko man didelį išpūdį gerai organizuotu darbu, geru materialiniu aprūpinimu ir profesionaliais medikais. Manau, kad sugebėjau išmokyti daug naujo. Grįžęs namo į Klaipėdą, savo ligoninėje mėginsiu įdiegti kai kurias naujoves.

gimiams su įgimtomis veido deformacijomis. Šioje grupėje bus 6 profesoriai. Jie operuos, mokys mūsų gydytojus operuoti sudėtingus naujagimių veido įgimtus susirgimus, mokys uostamiesčio medikus modernių gydymo ir tyrimo metodų, skaitys paskaitas. Mano nuomone, tai bus ženkli parama Klaipėdos medikams ir

medicinos seserims.

Bendraujant su maloniais tautiečiais Clevelande, daug jų didžiavosi turį vaikų išleidę į daktarus. Jei nors keli iš jų savo specialybių perskaitytus žurnalus galėtų persiųsti į Klaipėdą (pvz: surinkę visų praeitų metų žurnalus), mes gautume pilnavertę informaciją apie visas Amerikos medicinos naujoves. Tai būtų didelė paspartis mūsų medikams.

Noriu padėkoti BALFO

Dalis gydytojų – savanorių, nutarusių paaukoti savo laisvą laiką Lietuvai ir jos sergantiems žmonėms. Iš k. pirmoje eilėje: prof. Morris S. Dixon, vaikų ligų specialistas, p. Gražina Kudukienė šios kelionės "įkvėpėja", prof. John F. DiStefano, veido chirurgas, antroje eilėje iš kairės: stoviu aš, prof. D. Goldberg, veido ir burnos ertmės chirurgas ir prof. Nicolas Gaivano, dantistas.

Spartesnę medicinos progresą Lietuvoje stabdo modernios diagnostinės ir gydymo technikos trūkumas. Deja į mano pirmą straipsnį – kvietimą padėti surasti ligonines ar kompanijas, kurios galėtų parduoti mūsų Lietuvos ligoninėms ne naują, bet dar tinkamą vartoti medicininę aparatūrą, liko beveik be atgarsio. Visgi užmegsti keli viltį teikiantys kontaktai.

Malonu informuoti Clevelando Lietuvių bendruomenę, kad ponios Gražinos Kudukienės iniciatyva organizuota gydytojų, profesorių savanorių grupė, kuri pažadėjo kitų metų gegužės mėnesį atvykti į Klaipėdą atlikti sudėtingas operacijas nauja-

jų pacientams.

Esu labai laimingas, kad ir lietuvis psichologijos daktaras Gintautas Sabataitis, prižadėjo savo artimiausio vizito į Lietuvą metu, pasidalyti savo didelio darbo patirtimi su Lietuvos gydytojais.

Dabar, kai Lietuvos, o ypač Klaipėdos medikai yra informacinėje blokadoje (iš Rusijos nebegalime įsigyti medicininių žurnalų, o iš Vakarų nusipirkti jų negalime, nes neturime tiek pinigų). Amerikos gydytojai pažadėjo atiduoti beveik naujas knygas ir žurnalus. Atsisisądinę jas į Lietuvą, mes jau turime suplanavę Klaipėdoje organizuoti medicininę biblioteką Klaipėdos ir Žemaitijos krašto gydytojams ir

Clevelando skyriaus pirmininkui ponui V. Apaniui, visiems tautiečiams, kurie moraliai, materialiai, geru žodžiu ir šypsena parėmė mane šioje labai tolimoje nuo Lietuvos, bet kartais ir labai lietuviškoje, svetimoje žemėje. Išvykdamas norėčiau palinkėti ir toliau tęsti lietuviškas, katalikiškas tradicijas, gyventi santarvėje, padėti ir toliau vieni kitiems sunkiomis minutėmis, o jeigu kas norėtų ir galėtų padėti Lietuvos medikams jų darbe, rašytike į Klaipėdą:

Šlepavičius Algirdas M.D.
Klaipėdos miesto ligoninės
Gydytojų Sąjungos Pirmininkas
Debreceno 92-1
5819 Klaipėda
LITHUANIA

MEDICINOS REIKMENYS LIETUVOS LIGONINĖMS

("Pagalbos Lietuvai" 15-tas talpintuvas pasiekė Lietuvą)

15-tas talpintuvas buvo išsiųstas dr. Baliui Diniui, į Vilniaus Universiteto inkstų ligoninę rugpjūčio 16 d. iš Dialysis, Cedar Knolls, New Jersey. Siunta yra arti vieno milijono dolerių vertės. Virš \$3,000 vertės vaistų yra skiriama Vilniaus Narkologinei ligoninei.

Talpintuvas gautas rugsėjo 5 d. Užtruko tik 20 dienų persiuntimui. Robertas S. Boris, "Pagalba Lietuvai" vadovas, praneša kad 16-tas talpintuvas yra ruošiamas siuntimui spalio mėn. pra-

džioje iš World Medical Relief, Inc. įstaigos.

Iki šiol "Pagalba Lietuvai" yra išsiuntusi 15 talpintuvų – už beveik 10 milijonų dolerių: vaistų, medikamentų ir medicininių priemonių. Visa tai nebūtų įvykdyta, jeigu nebūtų aukotojų. Visų pagalba yra reikalinga. Auką galite siųsti: Aid to Lithuania, Inc. c/o Robert S. Boris, 4557 Fairway Court, Waterford, MI 48238, tel. (810) 682-0098, faksas (810) 682-5201.

Regina Juškaitė

IR VĖL BALFO RANKA

Jurgis Janušaitis

Sparčiai artėja Bendro Amerikos Lietuvių Fondo –BALF'o jubiliejinis Seimas. Jis vyksta Balfo veiklos 50-ties metų sukakties proga. Tai ne eilinis, bet istorinis Seimas, kuriame Balfo veikėjai išsakys šios kilnios organizacijos nueitą kelią, atliktus darbus, prisimins Balfo steigėjus, veikėjus, eilinius darbuotojus, o tuo pačiu nusaustys gaires ir ateities veiklai.

Seimas įvyks š.m. spalio mėn. 22-23 d.d., šv. Kazimiero vienuolyno auditorijoje, Marquette Parke, Chicagoje. Balfo centro valdyba, direktoriai Seimui rūpestingai ruošiasi, suplanavo programą ir tikisi visuomenės dėmesio ir, žinoma, gausaus dalyvavimo Seime.

Mintimis sugrįžtant į Balfo veiklos nuskubėjusius metus, kyla daug gražių prisiminimų.

Mes, pokario tremtiniai, gyvenę Vokietijoje stovyklose ir kituose kraštuose gerai prisimename Balfo pradinę veiklą, jo rūpestį neviltyje esantiems padėti.

Amerikos Lietuvių Tarybos pastangomis, Balfas buvo suorganizuotas ir inkorporuotas Illinois valstijoje 1944 m. vasarą. Buvo sudaryta Balfo pirmoji valdyba, išrinkta direktorių taryba ir pradėtas šalpos didysis darbas.

O darbo buvo daug. Stovyklose neviltyje ir lūkesčiuose gyveno keliasdešimt tūkstančių lietuvių. Nebuvo rojus jiems, nebuvo prabanga, o nevilties dienos sunkino anų laikų tremtinių gyvenimą. Ir čia įsisteigęs Balfas pradėjo rūpintis padėti tiems be tėvynės, svetimoje žemėje gyvenantiems tėvynainiams. Atėjo šalpa drabužiais, maistu, vaistais, susilaukė paramos kultūrininkai, buvo skirtos iš Balfo lėšų net premijos kūrėjams.

Balfo vadovybė sugebėjo užmegsti glaudžius ryšius su JAV veikiančiais šalpos fondais ir susilaukė gausios paramos. Prasidėjus imigracijai, Balfas stengėsi, kad kuo daugiausiai iš stovyklų nuolatiniam gyvenimui atvyktų į JAV. Tam tikslui net parūpino vadinamus afidavitus, nekuriantiems giminių, o atvykusius pasitiko, paglobojo ir padėjo įsikurti daugybei šeimų.

Pasibaigus imigracijai, Balfo našioji veikla liko gyva ir reikalinga. Balfas suorganizavo apie pusantro šimto skyrių, skelbė rudens vėjus, skyriai juos vykdė ir sutelkė per penkis dešimtmečius didelės sumas pinigų. Visa tai įgalino Balfo našią veiklą tęsti iki šių dienų.

Balfas okupacijos metais surado būdų padėti okupu-

toje Lietuvoje varge esantiems, politiniams kaliniams, tremtiniams sugrįžusiems esantiems Sibire. Už tai Balfas okupantų buvo piktai i nuolatos puolamas, šmeižiamas jo veikėjai prikeriam net tėvynės išdavikų titulu. Balfas buvo didžioji rakšti okupantams. Net atrodo, Balfui niekinti buvo parinkti "žurnalistai", kurie pasidav okupantams šį darbą atlik stropiai.

Prisimenu įvykį. Priekeletą metų Tėviškės draugijos leidžiamas užsienio lietuviams "Gimtas Kraštas", p vieno Balfo vėjus, kurį globojo "Paramos" prekyb (sav. Jurgis Janušaitis ir Jurgis Mažeika), parašė per keletą GK numerių piktą straipsnį, pavadintą "IR VĖL BALFO RANKA". Šiame straipsnyje aprašomas Balfo vėjus globėjo J. Janušaičio pasakytas žodis. Nuostabi kad citata – ištisai pacituota visa kalba, na, suprantama prie to pridėta kalbos autoriumi "baisių nusikaltimų Korespondentas aprašo Jurgio Janušaičio susirašinėjimus su Sibiro tremtiniu, žurnalistu visuomenininku J. Keliuočiu ir cituoja rašytą J. Keliuočiui laiškus.

Taigi veikė cenzūra, sel Balfo veiklą "specialistai" nesigailėjo piktai šmeižti Balfo pirmininkę Marią Rudienę ir kitus veikėjus.

Iš to numanau, koks pyktis vyravo okupantų tarpe prieš Balfą. Tačiau Balfas, ėję ramiu, gudriu keliu daug siuntų pasiekė nelainguosius varge, nors t išdavikai šnipinėjo, ieško, kas gauna iš Balfo siunta nors jų siuntėjai nebuvo Bal vardu atžymėti.

Lietuvai atgavus nepriklausomybę, Balfo veikla d padidėjo. Dabar be baim galima padėti Lietuvoje esantiems tremtiniams, politiniams kaliniams, seneliams našlaičiams. Siuntos rūpestingai Centro valdybos paruošiamos ir siunčiamos Siuntose drabužiai, maistas, vaistai, apavas ir kiti būtinieji dalykai. Jau daug, dašimtų siuntinių pasiekė nelaimėje esančius tiek tėvynę tiek Punske ir kitose šalyse.

Balfas buvo, yra ir bus reikalingas, nes vargas nepaliauja žmonių. Tenka jier padėti. Balfas vykdo ir dabar vėjus, ir iš sutelktų lėšų teikia pagalbą tiems, kurie jos labiausiai reikia. Seimui be abejo, giliai pažvelgus į Balfo nueitą kelią. Ir juo ir toliau, nešdamas džiaugsmą neviltyje esantiems.

Sėkmės Seimui, sėkmės BALF'o CV ir pirmininkui M. Rudienei.

PELENAI

Vladas Vijeikis

Jonas Pavabalys grįžo iš žmonos draugės laidotuvių. Jam geriau patinka žodis pakasynos. Bet tai labai vulgariai skamba. Tad tenka vadinti laidotuvėmis. Taigi, grįžo ir atsisėdo poilsui. Žmona neturėjo laiko parengti geros vakarienės, tai ėmė į verdantį vandenį koldūnų, kurie visados šaldytuve niurksio tokių atvejų laukdami. Žmonelė begraibydama koldūnus sako:

– Nepatinka man tos moderniškos laidotuvės. Matei, kaip Anupras savo žmonos pelenus šalia dėžutėje pasidėjęs į kapus vežė?

– Taip kaip visados. Žmona šalia buvo tik jau kelio neberodė. – nusijuokė Pavabalys.

– Ko žvengi. Čia tau ne juokas. Čia visuomeninė struktūra irsta. Kur grabas? Kur grabnešiai?

– Ir gerai, kad grabo nebuvo. Kai Skirsgurnį laidojom, nešiau grabą. Vos nepatrūkau. Sunkus. Turbūt iš gryno ažuolo. O tų ažuolų taip mažai likę. Kam juos naikinti ir į žeme kišti.

Žmonelė ėmė keliolika koldūnų į dubenėlį, pastūmė dirbtino sviesto ir sako:

– O visdėlto keista.

– O kas čia keisto? Nuvežė pelenus, pakasė. Sakė paminklą pastatys. Nei tau limuzinas samdyti, nei gėlių. Kiek sutaupyta. Ar būtų geriau, kad pelenus ant lentynos būtų pasidėjęs? Koks malonumas naujai žmonai su pelenais lentynoje gyventi? Ar pastebėjai, kaip viena kita aplink Anuprą sukosi. Turės pasirinkimą.

– Valgyk koldūnus ir neblevyzok. Gana per pietus po šermenų prikalbėjai. O jau gėrėte lyg krikštynose būtų. Nebetoli dainavimo buvo.

– O kodėl ne? Anupras į naują gyvenimą žengia. O ko tu savo pakasynose norėtum? Koldūnų ar kugelio?

– Nekoldunauk ir nekulgeliauk. Įgrįso man. Kiekvienoje iškilmingoje vakarienoje prisivalgiau. Mano pakasynų pietums turi būti tie dideli vėžiai. Kaip juos vadina?

– Na ir užsiprašei. Labsteriai. Baisiai brangiai kainuoja. Aš geriau tavo pelenus į gražią dėžę supilsiu. Tavo fotografiją prikabsiu. Pastatysiu ant televizoriaus ir žiūrėsiu klartu su rytmetinėm ir vakarinėm žiniom.

Žmonelė susigraudino. Net vieną ašarą į koldūnus išlašino.

– Ar tikrai?

– Žinoma, kad tikrai. Ar aš tau kada melavau.

Žmonelė susimastė. Ėmė kedenti atminties vilnas. Ar kada melavo? Bet kas paskui bus, kai išslys iš jos stiprių varžtų?

– Tą fotografiją, kur žadi prikabinti. Paimk iš mano gimnazijos laikų. Ten aš gerai atrodau.

– Bus! – šūktelėjo Pavabalys kramtydamas koldūną ir pagalvojo: – Gal paskutinę fotografiją. Bus lengviau užmiršti, – bet nesakė. Kam pilti vandenį į gražiai liepsnojančią šeimos židinį.

O žmonelė tyliai pagalvojo:

– Pažiūrėsime kas kieno pelenus vežios ar ant televizoriaus dės.

(Atkelta iš 2 psl.)

metais. Per paskutinius 62 metus socialdemokratai tik 9 metus nebuvo valdžioje. Ši partija laimėjo ir miestų savivaldybių bei apskričių rajonų balsavimus. Premjeras Carlsson yra Švedijos išjungimo į Europos Sąjungą šalininkas. Šiuo klausimu švedų referendumas bus lapkričio 13 d.. Prieš švedus išjungimo į Europos Sąjungą klausimas bus balsuojamas Suomijoje (spalio 16 d.), o po švedų balsuos norvegai (lapkričio 28 d.).

Rinkimus pralaimėjusi konservatorių, vadinamųjų Nuosaikiųjų partija, vadovaujama Carl Bildto, šiuose rinkimuose išlaikė savo turėtų atstovų skaičių, tačiau balsus prarado kitos jo vadovautos koalicijos partnerės: liberalų, centro ir naujosios demokratijos partijos. Buvusioji dešiniųjų vyriausybė pasižymėjo mokesčių mažinimo ir šalpos bei labdaros karpymo politika. Kada Rusija pradėjo naudoti "artimojo užsienio" šūkius, buvusioji Bildto vyriausybė pasakė, jog Maskva neturėtų užmiršti, kad Baltijos valstybės ir Švedijai yra "artimasis užsienis".

Reikia policijos

Kovos Haiti tęsiasi tarp demokratiškai išrinkto prezidento Aristido šalininkų ir buvusios karinės valdžios rėmėjų. JAV vyriausybė pamačiusi, kad Haiti sutvarkymui nereikia tiek kovai pasirengusių karinio jūrų laivyno pėstininkų ar oro desanto karių, kiek reikia policijos, nutarė išvežti iš Haičio 1,800 marinų ir atsiųsti karo policijos vyrų. Jiems vadovauti paskirtas buvęs New Yorko policijos komisijonierius, marinų atsargos pulkininkas Raymond Kelly, Vietnamo karo veteranas. Pažvelgus į Haičio istoriją, matosi, kad demokratinę santvarką bus nelengva įvesti. Nuo 1804 metų kraštą valdė 41 diktatorius ar valstybės prezidentas. Iš to skaičiaus 7 buvo nu-

Iš visur apie viską

versti karinių perversmų, 7 patys pasitraukė iš pareigų, 2 nusižudė, 16 pabėgo į užsienį, 6 buvo nužudyti.

Iš dabartinių Haičio diktatorių generolas Cedras pažadėjo garbingai pasitraukti iš pareigų, tačiau nesirengia išvažiuoti. Rūpestį kelia tai, kad Haičio policijos vadas Michel Francois nedalyvavo derybose su buvusiu prezidentu Carteriu, jis slapstosi, o jo įsakymų klausio ginkluotų civilių gaujos. Amerikai nebus lengva "atstatyti demokratiją ir viltį."

TRUMPAI

• Rusijos prezidentas Jelcinas, pavišęs Washington, kalbėjęs su prezidentu Clintonu, su JAV biznierių Washington ir Seattle, labai pavargo ir Airijoje, kur jo laukė Shannon aerodrome Airijos premjeras Albert Reynolds, karinė garbės sargyba, orkestras ir gražios airių mergaitės su gėlėmis, neišlipo iš lėktuvo, bet toliau miegojo. Jam atstovavo Rusijos vicepremjeras Oleg Soskovec, paaiškinęs, kad Jelcinas labai pavargęs. Premjeras Reynolds atsakė: "Aš suprantu, jei žmogus serga, tai serga".

Jelcinas savo kalboje Washington valstijoje užsiminė, kad prieš kelerius metus apie 10 branduolinių raketų buvo nukreiptos į Washington valstiją. Jei jos būtų paleistos, nieko nebūtų likę iš šios valstijos. Ir dabar jos tebestovi, tačiau jau niekur nukreiptos. Anksčiau Ramusis vandenynas mūsų valstybes skyrė, o dabar jis tapo tiltu, pasakė Jelcinas.

• Danijoje rugsėjo 21 d. buvo parlamento rinkimai. Socialdemokratai toliau liko vyriausybėje, su kitų trijų partijų koalicija. Jutlando rajone vietą seime laimėjo Jacob Haugaard, savo politinę partiją pavadinęs "Sąžiningai darbo vengiančių elementų partija".

• Prez. Clinton vyriausybė paskelbė, kad šiemet jau nebus bandoma pravesti Kongrese sveikatos apdraudos reformų įstatymo. Kai kurie stebėtojai mano, jog daug patenkė tam įstatymui ne tik turtingi ir galingi įstatymo priešininkai, kaip draudimo bendrovės, vaistų, ligoninių, gydytojų organizacijos, bet ir reformų šalininkai, neišaiškinę viešajai opinijai, kas ir kodėl keistina ir kiek kas ateityje kainuos. Nepadėjo ir gandai, kad reformuota apdrauda garantuos abortų apmokėjimą valdžios lėšomis, nors mokesčius moka ir abortų priešininkai.

• JAV karo jėgoms įsivėlus į demokratijos įdiegimą Haičio valstybėje, korespondentai domisi, kas dabar vyksta Somalijoje, kur Amerika gavo pamoką. Amerikiečių subombarduoti generolo Aideedo rūmai Mogadishu mieste gražiai atstatyti. Dabartinė Jungtinių Tautų taikos priežiūros kariuomenė pasidalijusi darbo sritimis. Egiptiečiai prižiūri transportą, bengalai saugo gazoliną. Mieste netrūksta ginklų, JT perdažytų mašinų, įvairių įstaigų mašinelių, popieriaus. Šiuo metu Somalijoje yra apie 15,000 tarptautinės kariuomenės. Neseniai Zimbabvės kuopa buvo užpulta moterų ir vaikų minios. Kareiviai buvo nuginkluoti, atimtos uniformos, kareiviai paliko savo mašinas ir išlaksė su apatiniais. Vasarą buvo nušauta 10 Indijos kareivių. JT numato visai išvežti taikos priežiūrėtojus iki ateinančių metų kovo mėn. Dėl valdžios vyksta trijų generolų kovos. Vienas aukštas JT karininkas pasakė spaudai: "Somalijoje mes bandome pastatyti valdžią, panašią į tą, kurią Haičio šalyje amerikiečiai bando pašalinti".

NAUJA KNYGA

Vladas Vijeikis
linksni pasakojimai

\$8.00. Persiuntimas \$2.50

Tėviškė. 4346 S. Western
Chicago, IL 60609

Taip pat gaunama Dirvoje

Lietuviški Fontai Macintosh Kompiuteriams

Švariai paruoštos raidės su tautiniais ženklais ir su lietuvių ir anglų kalbų abėcėlėmis. Lietuviškų raidžių tvarka yra taip natūraliai priderinta, kad lietuviškas naudojimas yra be jokių apsunkinimų. True Type rūšies nustatomi fontai kartu sudėti su Bit Map rūšies ekrano fontais ir gatavi įmontavimui. Tinkami naudojimui su vėliausiais modeliais (kurie naudoja septintą sistemą). Su senesniais modeliais* reikia turėti vėliausia šeštos laidos sistemą (System 6.0.8). Prašom išsirinkti:

☐ Noriu daugiau informacijos ☐ Noriu pradėti su žemiausios kainos setu (Jonava, \$35) ☐ Noriu įsigyti visus 3 setus (Jonava, Kernavė ir Kartena \$150)

Čėkis siunčiamas kartu su užsakymu; Conn. valstijos gyventojai prie užsakymo prideda 6% mokesčio; Klausimus, pageidavimus ir užsakymus siųsti:

P. Vilinskas, 37 Hobson Ave., Windsor, CT. 06095

* Pirmieji modeliai, Macintosh 125 ir Macintosh 512, negali būti priderinti prie šitų fontų. Jie reikalauja truputį paprastesnių Bit Map rūšies fontų. Kaikurie naujos Bit Map rūšies fontai (pavz. JonavaV ir KernavėP) gali būti pakeisti, kad tiktų naudojimui su šiais modeliais.

PRADĖJO 100-SIUS METUS

Sekmadienį, rugsėjo 25 d., Clevelando Šv. Jurgio parapija iškilmingai pradėjo savo gyvavimo šimtuosius metus. Vyskupas pagalbininkas A. Edward Pevec, lydimas kun. John Terzanno ir diakono Martin Thill, aukojo Mišias, asistuojant kun. J. Bacevičiui. Per Mišias, gražiau negu bet kada, giedojo parapijos choras, palydimas kanklių. Po pamaldų gale bažnyčios visi sveikino mielą svečią vysk. A.E. Pevec, kuris kadaise buvo kaimyninės Šv. Vito slovėnų parapijos klebonas.

Diecezijos archyvuose nėra formalios datos, kada buvo įkurta Šv. Jurgio parapija. Tačiau parapijos archyvai turi 8 spalio, 1895 m. pirmąjį įrašą apie Augustino Samuolaicio ir Barboros Vasiliūtės santuoką, kuri buvo paliūdyta kun. Juozapo Delininkaičio. Nuo įkūrimo dienos į Šv. Jurgio parapiją buvo atvykę – Maldai, Mokslui, Kirkštui, Eucharistijai, Sutvirtinimo Sakramentui, Santuokai, Ligonio sakra-

Vyskupas A.E. Pevec sveikina parapijietes šv. Jurgio parapijos šimtmečio angoje. G. Juškėno nuotr.

Šiluvos Dievo Motinos iškilmės Clevelando Šv. Jurgio parapijos sode. Litanią skaito klebonas kun. J. Bacevičius. G. Juškėno nuotr.

mentui ir Krikščioniškoms Laidotuvėms tūkstančiai žmonių. Daugelis jų, per metų metus būdami parapijoje, dalinosi su kitais savo gyvenimu. Pradžioje parapija tarnavo vargingiems iš Lietuvos atvykusiems imigrantams, o vėliau sulaukė II pas. karo siaubo išvietintų žmonių. Šiandien ji tebetarnauja lietuviams ateiviams, jų vaikams

bei šeimoms ir tiems, kurie ateina dvasiniam atsigavimui bei maldai.

Klebonas kun. J.A. Bacevičius reiškia nuoširdžią padėką vyskupui A. Edward Pevec, oficialiai pradėjusiam šimtmečio šventes. Kartu dėkoja chorui, altoriaus tarnams ir parapijos tarybos nariams, kurie pasirūpino priėmimu salėje. Ger. J.

RITA STAŠKUTĖ

Kelionių specialistė

Europa, Karibų salos, Meksika, Pietų Amerika, Vid. Rytai

TEL: (216) 831-5530 FAX (216) 831-5028

1994 METŲ KELIONĖS Į LIETUVĄ

geriausios kainos – patogiausios lėktuvai
1-800-366-9980

FINNAIR: via Helsinkis į Vilnių

(antradieniais, trečiadieniais, penktadieniais)

arba kitomis jums tinkamoms oro linijomis:

SAS-via Copenhagen, LH-via Frankfurt,

LOT Polish-via Varšuva, AUSTRIAN AIR-via Viena

BORN TO TRAVEL

26949 Chagrin Blvd. • Suite 103 (Ohio Savings Building) BEACHWOOD, OH 44122

LIETUVOS VYČIŲ 82-SIS SEIMAS

Jau prabėgo du mėnesiai, kai L.V. 102 kuopa, veikianti Detroite, pasiūlė globoti 1995 m. seimą. Pasiruošimai eina pirmyn ir sekasi gerai. Dalis komiteto išrinkta; seimo komitetą sudaro: pirmininkas – Tim Baibak: konsulas – Robertas S. Boris; sekretorė – Regina Juškaitė; ir išdininkė – Irena Vizgirdaitė. Viešbutis paskirtas ir sutartis pasirašyta su Novi Hilton, 21111 Haggerty Rd., Novi, MI. Norintieji užsisakyti svitą (suite) skambinkite nemokamu telefonu 1-800-445-8667. Kambarių kainos buvo \$ 130.00, o nuderėta iki \$72.00 nakčiai. Yra būtina pasisakyti kad priklausote "Lietuvos Vyčiams", kad gautumėt nuolaidą. Svitų (suite) kaina \$ 300 nakčiai.

Programa bus nepaprastai

įdomi ir graži. Laukiančių vyčių dalyvavimo iš arti toli. Yra džiugu kad jau u: siregistravo 52 vyčių. D: laukiame mielai gausaus ats: liepimo ir iš kitų vyčių, k: atsiųstų savo užpildytas (n: -binding) registracijas, kurio buvo išdalintos per 81-ą seimą Chicagoj. Prašom: siųsti: Reginai Juškaite 4638 51st Street, Detroit, MI 48210-2725

Užtikriname kad bū: nuotaikinga ir jauku, bū: daug staigmenų ir visoki: sių gražių prisiminimų. N: sigailėsite atvykę ir dalyva: Detroito seime, kuris įvyk: 1995 m. VIII 9-13 d.!

Smulkesnės žinios bū: paskelbtos vėliau artėja: seimui.

Regina Juškaitė

1994 M. METINIS VISUOTINIS ŠALFASS-GOS SUVAŽIAVIMAS

Metinis visuotinis ŠALFASS-gos suvažiavimas įvyks 1994 m. lapkričio 12 d., šeštadienį, Clevelando Lietuvių Namuose, 877 East 185-th St., Cleveland, OH 44119. Telefonas 216-531-2131.

Suvažiavimo pradžia – 11:00 val. ryto.

Pagal ŠALFASS-gos Statutą, suvažiavime sprendžiamuoju balsu dalyvauja sporto klubų rinktieji atstovai, sporto klubų pirmininkai ar jų įgaliotiniai, ŠALFASS-gos rinktieji bei skirtieji pareigūnai ir ŠALFASS-gos garbės nariai.

Patariamuoju balsu kviečiami dalyvauti sporto darbuotojai, fizinio auklėjimo mokytojai, sporto veteranai, lietuviškų organizacijų bei spaudos atstovai ir visi lietuvių sportiniu judėjimu besidomį asmenys.

Smulki informacija pranešama sporto klubams ir ŠALFASS-

gos pareigūnams. Organizacijai ar asmenys nori fauti smulkesnių informacijų, prašomi kreiptis į ŠALFASS-gos Centro Valdybos pirmininką Audrą Šileiką, 150 Colbeck St. Toronto, Ont. M6S 1V7 Canada. Tel. 416-767-652 Fax: 416-760-9843.

Šalia rutininių, kasmetinių einamųjų ŠALFASS-gos reikalų, vienu iš svarbiausių darbotvarkės punktų bus ŠALFASS-gos dalyvavimas V-se Pasaulio Lietuvių Sporto Žaidynėse, 1995 m. liepą 30 – rugpjūčio 5, Lietuvoje.

Sporto klubai, ŠALFASS-gos pareigūnai ir sporto darbuotojai prašomi visų rimtumu atsizvelgti į mūsų sportinio gyvenimo gyvybinių reikalų ir pasistengti suvažiavime gausiai dalyvauti.

ŠALFASS-gos
CENTRO VALDYBA

TRANSPAK

Siuntiniai į Lietuvą – pristatomi į namus.
Talpintuvai į Lietuvą siunčiami kas savaitę.

AIR CARGO skubiams siuntiniams.

ŠVENČIŲ PROGA

PINIGAI pervedami DOLERIAIS
papigintomis kainomis. Mažiausia suma – \$50

MAISTO SIUNTINIAI: nuo \$29 iki \$98

55 svarai, maisto rinkinys \$98

Pageidaujant prisiųsime smulkią informaciją.

Siųskite per seniausią siuntinių į Lietuvą įstaigą. Dirbame nuo 1987

Rūta Degutienė 216 943-4662

28262 Chardon Rd. Willoughby Hills, OH 44092

TRANSPAK 2638 W 69th Street Chicago, IL 60629
CHICAGOS Tel. 312-436-7772

CLEVELANDE ir apylinkėse

BALFO 50 METŲ VEIKLOS AUKSINIS JUBILIEJUS

Clevelando BALFO skyrius š.m. spalio mėn. 1 d. pradeda metinį aukų rinkimo vajų. Šis vajus yra labai svarbus tuo, kad šalpos darbas reikalingas visą laiką ir visur. Tuo labiau, Lietuvai atgavus nepriklausomybę, jos atstatymui reikalinga visokeriopa parama. Balfas tiesiogiai šelpia Lietuvos Politinių kalinių ir tremtinių bendriją. Be to senelių ir našlaičių namus. Suvalkų trikampio lietuvius.

Tikimės, kad Jūs ir šiais metais paremsite BALFĄ savo dosnia auka.

Aukos BALFUI yra atleidžiamos nuo federalinių mokesčių ID No. II-1630910. Už jūsų auką iš anksto nuoširdžiai dėkojame.

RUDENS FESTIVALIS

Sekmadienį, lapkričio 13 d., po Sumos Clevelando Šv. Jurgio parapijos taryba rengia tradicinį metinį rudens festivalį ir kalakutų loteriją. Bus apstu visiems žaidimų ir lošimų. Loterijose išplatins 40 kalakutų ir paskirstys \$2,400.00 pinigėmis dovanomis. Parapičiams ir bičiuliams išsiuntinėti pranešimai. Loterijos bilietų platintojams nuo spalio 16 d., per keturis sekmadienius bus skirstomos ankstyvojo platintojo dovanos.

PRISTATO VAISTUS

Negalintiems nuvykti vaistinėn su receptu, Medic Discount Drugstores turi specialų patarnavimą – pristato vaistus į namus. Nuo pirmadienio iki šeštadienio galite tuo naudotis. Vaistus galite gauti tą pačią dieną, jei su receptu paskambinsite prieš 2 val. p.p. Pristatymo mokestis yra \$3 ir priedo vaistų kaina. Informacijai skambinkite tel. 1-800-479-6334.

Ger.J.

atlanta IMPORT-EXPORT Inc.

2719 West 71th Street, Chicago, IL 60629

Tel. (312)434-2121 1-800-775-SEND

SKOKIE, CLEVELAND, ST. PETE BEACH, NEW YORK, DETROIT, GRAND RAPIDS, KALAMAZOO, BALTIMORE, PITTSBURGH, HOT SPRINGS, ST. LOUIS, ROCHESTER,

Pristatome siuntinius į namus

Jūsų giminėms Lietuvoje, Latvijoje, Rusijoje, Ukrainoje, Baltarusijoje.

Skubiems siuntiniams: AIR CARGO Amerikietiško maisto siuntiniai.

Pratęsiame vizas, ruošiamo iškvietimus.

Persiunčiame pinigų doleriais.

Visos paslaugos atliekamos greitai ir pigiai.

Clevelando skyriaus tel.: 481-0011
639 East 185 th Street • Cleveland, OH
Iš anksto susitarus, paskambinant į **Atlantos** Clevelando skyrių, Jūsų namuose galime paruošti ir priimti siuntinius į Lietuvą.

JAKUBS AND SON Laidojimo Įstaiga

William J. Jakubs Sr.,
William J. Jakubs Jr.,
Keneth Schmidt ir
Barbara Jakubs Schmidt

Licenzijuoti direktoriai ir balzamuotojai
936 East 185 th Street, Cleveland, Ohio 44119
Tel. (216) 531-7770

Laidotuvių koplyčia erdvi, vėsinama teikianti jaukią atmosferą liūdėsio valandoje Didelė aikštė automobiliams pastatyti.

Federal Savings Bank

PRAŠAU APLANKYTI MŪSŲ BANKĄ

HOME FEDERAL didžiuojasi būdama dalis jūsų apylinkės

Nuo 1911, HOME FEDERAL padėjo tokioms šeimoms kaip jūsų gauti geromis sąlygomis paskolas ir patarnavimus finansinėse operacijose.

HOME FEDERAL siūlo šiuos patarnavimus:

- Aukštas palūkanas už santaupas
- Čekių santaupas
- Namų paskolas
- Paskolos namų remontams
- ir kitas paskolas labai palankiomis sąlygomis.

HOME Federal Savings Bank

798 East 185th Street, Cleveland, Ohio

Darbo valandos:

Pirmadienio – ketvirtadienio	9:00 – 4:00
Penktadienį	9:00 – 6:00
Šeštadienį	9:00 – 2:00

Telefonas 348 - 8809

Rose Marie Balogh, Branch Manager

FDIC INSURED

EQUAL HOUSING LENDER

dienio iki šeštadienio galite tuo naudotis. Vaistus galite gauti tą pačią dieną, jei su receptu paskambinsite prieš 2 val. p.p. Pristatymo mokestis yra \$3 ir priedo vaistų kaina. Informacijai skambinkite tel. 1-800-479-6334.

Ger.J.

PARENGIMAI

1994 M.

• SPALIO 23 d. CMS Settlement'e Aldonos Stempuzienės Koncertas. Dalyvauja Dievo Motinos parapijos choras dir. Rita Klorienė.

• SPALIO 30 d. Metinis Ohio gydytojų susirinkimas. Kultūrinės premijos įteikimas ir pietūs Clevelando Lietuvių Namuose. Prieš susirinkimą Dievo Motinos bažnyčioje šv. Mišios už mirusius narius.

• LAPKRIČIO 12 d. Humoro vakaras ANTRAS KAIMAS rengia LB Clevelando apylinkės valdyba.

• LAPKRIČIO 13 d. Šv. Jurgio Rudens Festivalis 11:30 – 3:30 p.p.

• LAPKRIČIO 19 d. L.K. Ramovės Lietuvos Kariuomenės Atkūrimo Minėjimas

• GRUODŽIO 24 d. Bendros Kūčios – Šv. Jurgio parapijos salėje pradž. 9:30 v.v.
1995 M.

• KOVO 5 d. Šv. Jurgio parapijos šimtmečio sukakties šventės tęsinys

šv. Mišias celebruoja vyskupas James Quinn 10:30 ryto šv. Jurgio parapijoje.

• BIRŽELIO 4 d. Šv. Jurgio parapijos šimtmečio sukakties iškilnių uždarymas. Šv. Mišias celebruoja vyskupas Anthony Pilla 10:30 ryto šv. Jurgio parapijoje.

EUROPA TRAVEL 692-1700

LOWEST AIR FARES
available – worldwide

EXPERTS ON TRAVEL
TO E. EUROPE

passports • visas
prepaid tickets

SERVING OUR COMMUNITY FOR OVER
35 YEARS

"LEADERS IN LOW COST TRAVEL"

TAUPA

Lithuanian Credit Union

Lietuvių Kredito Kooperatyvas

767 East 185th Street Cleveland, Ohio 44119 481-6677

DARBO VALANDOS: antradienį, trečiadienį
ir ketvirtadienį ----- 9:00 v.r. – 4:00 p.p.
penktadienį ----- 9:00 v.r. – 6:00 p.p.
šeštadienį ----- 9:00 v.r. – 12:00 p.p.
sekmadienį parapijoje --- 11:00 v.r. – 12:00 p.p.

Kiekvieną taupomojį sąskaita federalinės valdžios (NCUA) apdrausta iki \$100,000

MATAS REALTORS

Broker RITA MATAS – G.R.I. – state certified
real estate appraiser

2412 CEDARWOOD ROAD
PEPPER PIKE, OH 44124
(216) 473-2530

18021 MARCELLA ROAD
CLEVELAND, OH. 44119
(216) 486-2530

ADV. VYTAS MATAS – teisinis patarėjas

NORMLS

DIRVA

Naujausios žinios iš Lietuvos trumpai

* Valstybės mokesčių inspekcija per 8 šių metų mėnesius patikrino 18.8 tūkstančių valstybinių įmonių, uždarytųjų akcinių bendrovių bei personalinių įmonių ir surado 12.2 tūkst. įvairių pažeidimų. Iš įstatymus pažeidusių įmonių į biudžetą iš viso priskaičiuota 132.9 mln. litų. Dauguma nuslėptų mokesčių, baudų ir delspinigių sumokėjo uždarosios akcinės bendrovės bei valstybinės įmonės.

* Spalio 4 Vilniuje, Baltijos Asamblėjos Prezidiumo posėdyje, aptartas pasirengimas lapkričio 11-13 dienomis Vilniuje įvyksiančiai Baltijos Asamblėjos sesijai, pasikeista nuomonėmis, kas turėtų sudaryti Baltijos Asamblėjos delegaciją, pakviestą dalyvauti Šiaurės Tarybos ir Beneliukso parlamento sesijose lapkričio mėnesį. Nuspręsta, kad spalio viduryje vertinimo komisija turi paskelbti Baltijos premijas. Bus paskirtos trys literatūros, meno ir mokslo premijos. Kiekvienos dydis – 3 tūkstančiai dolerių.

* Minint Suvalkų sutarties 74-ąsias ir Vilniaus grąžinimo Lietuvai 55-ąsias metines, Lietuvos mokyklose spalio 7 dieną vyks Vilniaus pamoka. Bus nagrinėjamas Suvalkų 1920 m spalio 7 d. sutarties sulaužymas, Lietuvos sostinės Vilniaus ir rytinės šalies dalies okupacija 1920 m. spalio 9 d. – 1939 m. spalio 26 d., Vilniaus ir dalies jo krašto grįžimas Lietuvai 1939 m. spalio 27-28

d., Lietuvos kariuomenės žygis į Vilnių, dabartinės Rytų Lietuvos problemos, atsiradusios dėl buvusios okupacijos ir aneksijos.

* Lietuvos Vyriausybė nutarė, kad asmenims, kurie yra reabilituoti pagal Lietuvos įstatymą "Dėl asmenų, represuotų už pasipriešinimą okupaciniams režimams, teisių atstatymo", vizos turi būti išduodamos nemokamai. Norėdami gauti nemokamą vizą, jie turi pateikti reabilitacijos pažymą.

* Helsinkyje spalio 6-9 dienomis vyks Lietuvos, Latvijos, Estijos žemės ūkio ministerijų bendradarbiavimo su Suomija žemės ūkio, miškų ir maisto pramonės srityje komiteto posėdis. Lietuvos delegacijai vadovauja Žemės ūkio ministerijos sekretorius Vytautas Poliūnas.

* Lietuvos Mokslų akademija ir Klaipėdos universitetas sudarė mokslinio bendradarbiavimo sutartį.

* Vilniuje, Rašytojų klube pristatyta aktyvaus lietuvių išeivijos visuomenininko, lietuviškos spaudos bendradarbio Henriko Staso knyga "Kelionių vynas".

Knygą išspausdino "Spindulio" spaustuvė. Clevelande (JAV) gyvenantis H. Stasas dalijasi savo kelionių įspūdžiais iš 22 pasaulio šalių.

* Lietuvos delegacija – Seimo pirmininko pavaduotojas Juozas Bernatonis ir krašto apsaugos ministras Linas Linkevičius spalio 7 ir 8 dienomis Kijeve dalyvaus

NEOLITHUANŲ DĖMESIUI

Korp! Neo-Lithuania Chicagos padalinio metinė sueiga yra kviečiama š.m. spalio mėn. 16 d. (sekmadienį) 3 val. po pietų Balzeko kultūros muziejaus Gintaro salėje, 6500 S. Pulaski Road. Sueigoje bus aptarti korporacijos tikslai ir tolimesnė Chicagos padalinio veikla.

Taip pat š.m. lapkričio 5 d. (šeštadienį) 6-tą val. vakaro įvyks Korp! Neo-Lithuania metinė šventė irgi Balzeko kultūros muziejaus Gintaro salėje. Šventėje bus įteiktos Dirvos novelės premijos ir pristata naujoji korporacijos knyga. Knygos pristatymą padarys kol. Vida Jonušienė – vyr. valdybos pirmininkė, žodį tars ir redakcinės kolegijos pirmininkas Jonas Jurkūnas.

Visi kolegos neolithuanai yra kviečiami metinėje sueigoje ir šventėje kuo skaitlingiausiai dalyvauti.

Metinėje šventėje taipgi maloniai kviečiami dalyvauti Tautinės sąjungos nariai ir, bendrai, lietuviškoji visuomenė.

Ukrainos išvadavimo iš vokiečių fašistų 50-ųjų metinių minėjimo iškilmėse. Kartu su ja vyks Seimo atstovas spaudai Domas Šniukas. Kijeve prie delegacijos prisijungs Lietuvos nepaprastasis ir įgaliotasis ambasadorius Ukrainoje Romualdas Ramoška.

* Rugsėjo 20 įvykusiame penktajame Vyriausybės obligacijoms pardavime, jų buvo parduota už 49.4 mln. litų. Obligacijų išpirkimo terminas – 45 dienos. Po šio pardavimo Vyriausybė jau yra gavusi daugiau kaip 153 mln. litų trumpalaikį kreditą.

ELTA

BALYS AUGINAS

Poezijos knyga

METAFORŲ SMUKAS

Apie ją rašė:

DIRVA – Paskutinis knygos puslapis. Jį užverti ir klausai. Tylu. O tu girdi METAFORŲ SMUKO melodiją. Ir žodžius: Klajūno spyglį iš paukščio ilgesio dainos išrauk!

(V. Kavaliūnas)

TEV. ŽIBURIAI – Augino poezijos tematikos apimtis nepaprastai plati. Knyga teikia dvasinę atgaivą ir estetinį pasigėrėjimą –

(A.M. Balašaitienė)

DIRVA – Vaizdingumas yra neatskiriama poeto B. Augino prigimtinė savybė, būdinga jam. Poetas buvo savo tėvynės žemės pranašas. Laikas parodė, kad Lietuva pabudo. Pranašystė buvo tikra.

(K. Barėnas)

KNYGA GAUNAMA DIRVOJE

Kaina 12 dol. Siunčiant paštu – 14 dol.

DIRVOS NOVELĖS KONKURSA

Pasibaigė trisdešimt antrojo DIRVOS novelės Konkurs rankraščių įteikimo terminas. Iki š.m. spalio 1 d. gauta 1 rankraščių: 8 iš Lietuvos, 3 iš JAV ir 1 iš Kanados. Žemiau pateikiame Konkurse dalyvaujančiųjų slapyvardžius ir į pateiktų novelių pavadinimus:

1. Anulynas - Ir kas galėjo pagalvoti;
2. Dagilis - Balta varna;
3. Dževečka - Įsakymas - pamiršti;
4. Klajūnė - Staigus posūkis;
5. Palkaitis - Paskutinė žūtis;
6. Rato Piligrimė - Atleisk, o Viešpatie, nužemintiesiems;
7. Savickas - Prospero knygos;
8. Saulė - Motinos dalia;
9. Senelis - Punios šilė;
10. Šilinis - Valkata Ahasferas;
11. Vaidila - Meilės jėga;
12. Varnagiris - Regina.

VILTIES draugijos pakviesti, Juri komisijoje maloniai sutik dalyvauti prof. Danguolė Tamulionytė (pirmininkė), prof. Jolita Kavaliūnaitė ir nenuilstantis DIRVOS bendradarbis, žurnalistas Antanas Dundzila.

Konkurso dalyviams ir Juri komisijai DIRVA ir VILTIE draugija nuoširdžiai dėkoja.

Skaitytojams pranešu, kad ne aš esu š.m. IX-29 d. DIRVOJE atspausdinto, "H.S." raidėmis pasirašyto straipsnio autorius, kuriame minima Dundzilos pavardė.

Antanas Dundzila

Labai laukiam

NAUJŲ DIRVOS SKAITYTOJŲ

Visi lietuviškieji laikraščiai susirūpinę, kad metai iš metų prenumeratorių skaičius mažėja. Vyresnieji pamažu išmiršta, akių ir kitų sunkių ligų kankinami nebegali skaityti, o jaunieji, kad ir labai raginami, kaip nebūtų gaila, nuo lietuviškų laikraščių tolsta.

Sunkiau ir sunkiau su naujų, pajėgių bendradarbių telkimu. Sunkiau ir su redaktorinį darbą mokančių suradimu, kurie, palyginti, už mažą atlyginimą turi dirbti ilgas darbo valandas.

Lietuviškieji laikraščiai vien iš prenumeratos išsivers negali. Skelbimų, kurie išlaiko šio krašto angliškuosius laikraščius, tautybių leidiniai jų mažiau begauna. Dirvai ti nuolatiniai skaitytojų siunčiamos aukos padeda galą su gal sudurti ir laukti kas bus kitais metais.

Vilties Draugijos valdyba ir Dirvos redakcija visas tai bėdas apsvačiusi nutarė, nuo dabar iki šių metų pabaigos praveisti naujų skaitytojų telkimo vajų.

Nauji skaitytojai, kurie patys užsisakys ar artimieji jiems užsakys, už Dirvą metams moka tik \$20.00.

Mieli, ilgamečiai Dirvos skaitytojai, rėmėjai ir lietuviškos spaudos mylėtojai, talkinkite mums. Užprenumeruokite Dirvą savo artimiesiems ne tik čia, Amerikoje, bet ir Lietuvoje ar kur kitur gyvenantiems ypač Lenkijoje, Karaliaučiaus srityje, ar dar tebegyvenantiems Sibire.

Jei žinote asmenų, Jūsų kaiminystėje ar ir toliau gyvenančių, kurie Dirvos neskaito, atsiųskite jų adresus. Mes jiems pabandysime Dirvą nemokamai kurį laiką siųsti, kad ji su laikraščiu susipažintų ir jį pamėgtų.

Mes ypač kviečiame tautiečius, naujai atvykusius į JAV aktyviau įsijungti į lietuviškos spaudos puoselėtojų gretą tapti ne tik Dirvos prenumeratoriais bet ir aktyviais jos talinkais, rėmėjais ir bendradarbiais.

Taip, bendromis jėgomis, per ilgesnį laiką, gal sutelkime kelis šimtus naujų Dirvos skaitytojų ir tuo žymiai palėvinsime Dirvos tolimesnį leidimą.

Čia, šio pranešimo pabaigoje, spausdiname ir atkarpą, kurią lengva iškirpti, užpildyti ir mums atsiųsti.

Pavardė ir vardas _____

Gatvė ir Nr. _____

Miestas _____ Valstybė _____ Zip _____

Jei siūlote Dirvą siųsti susipažinimui, įrašykite siūlomąją adresą: _____

Pavardė ir vardas _____

Gatvė ir Nr. _____

Miestas _____ Valstybė _____ Zip _____

DIRVOS SKAITYTOJŲ DĖMESIUI

Š.m. spalio mėn. antrąją savaitę DIRVA atostogaus. Todėl spalio 20 d. laikraščio laida neišeis.

A.A. JULIUI STANKUI

mirus, broli daktarą VIKTORĄ STANKŲ, Vilties draugijos valdybos narį, nuoširdžiai užjaučiame ir kartu liūdime.

Vilties draugijos valdyba ir Dirva

A.†A. JULIUI STANKUI

mirus, liūdesio valandoje jo tėvams IGNIUI ir MARIJAI STANKAMS ir broliui Dr. VIKTORUI STANKUI, taip pat visiems artimiesiems reiškiame nuoširdžią užuojautą.

L.K.V.S. Ramovės skyriaus valdyba ir nariai